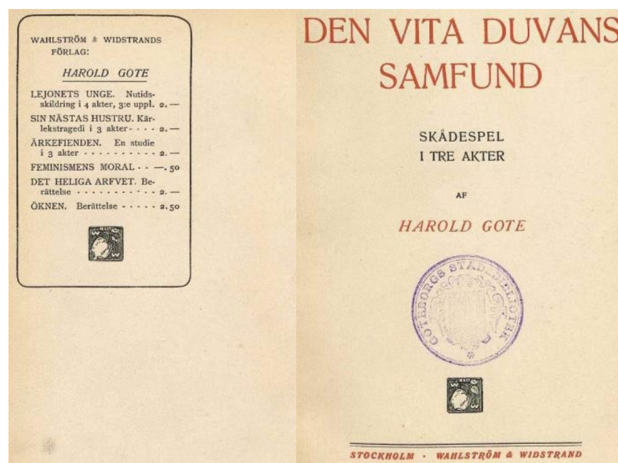

DEN VITA DUVANS SAMFUND.

SKÅDESPEL I TRE AKTER

AF

HAROLD GOTE

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

PAPPERSLEV.: LESSEBO PAPPERSBRUK
TRYCKT HOS ISAAC MARCUS' BOKTR.-
AKTIEBOLAG. STOCKHOLM 1908 . . .

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta skådespel av **Frida Stéenhoff** (1865-1945) alias **Harold Gote** har digitaliserats 2016 av **Göteborgs Universitetsbibliotek** och anpassats för Projekt Runeberg i januari 2016 av Ralph E.

Detta verk kan även läsas hos **Litteraturbanken**.

DEN VITA DUVANS SAMFUND SKÅDESPEL I TRE AKTER AF HAROLD GOTE STOCKHOLM • WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

DEN VITA DUVANS SAMFUND

SKÅDESPEL I TRE AKTER

AV

HAROLD GOTE

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

PAPPERSLEV.: LESSEBO PAPPERSBRUK

TRYCKT HOS ISAAC MARCUS' BOKTR.-

AKTIEBOLAG. STOCKHOLM 1908 . . .

PERSONER

FRU VENDLA MONTIN.

FRU ELISABET CRANTZ.

NINA i

SIXTEN i henneS barn'

ESTER EK.

VILHELM NORDLUND.

MAGNHILD EVERT.

SVANTE LAGERGREN.

DIREKTÖR HUGO MENANDER, förlovad med Ester Ek. KANDIDAT SVEN ANKER.

ERIKA MARTINSON, kusin till fru Crantz.

HERR ANSTRAND.

FRU ANSTRAND.

Scenen (ir i fru Crantz villa strax utanför Stockholm. Nutid.11-

Ti

.

• ?!

,

FÖRSTA AKTEN.

(En hall, enkelt och smakfullt byggd. I fonden till vänster entrédörr med glasrutor, till höger en trappa. I förgrunden till vänster soffa och bord, till höger en öppen spis med fåtöljer framför. Dörrar på sidorna.)

FÖRSTA SCENEN.

FRU MOiNTIN, SIXTEN, VILHELM, sedan ESTER.

FRU MONTIN (kommer in från vänster).

-Tag har varit ute i kökeL och hälsat på min gamla Lena. (Upplysande till Vilhelm.) Hon har varit kokerska hos mig, innan hon kom hit. (Till båda de unga männen, som slå vid bordet och bläddra i tidningar.) Vad söker ni ?

SIXTEN.

Vi jämför telegrammen i kvällstidningarna med dem från i morse. Har tant Vendla sett svenskarnas fina tider?

VILHELM.

Vid tävlingarna i Rom.FRU MONTIN.

Den sporten, den sporten. Den slukar för mycket av ungdomens intresse. Det är inte bra. (Hon går ut till höger.)

SIXTEN.

Det är minsann annat tant Vendla vill man skall intressera sig för.

VILHELM.

Håller hon ännu på med sina andar?

SIXTEN.

Om hon gör. Nu har hon äntligen fått Erika över på sin sida. Hon vinner väl mamma också med tiden. Men Nina och mig får hon aldrig.

ESTER (kommer in från vänster, till Sixten).

Var är din mamma? Jag har någonting att berätta för henne. Du kan också få vela del. Men inte Vilhelm ännu.

VILHELM.

Vad nu då? Vilken upprörande partiskhet? Det är iute likt dig att gynna den ene på den andres bekostnad. Men jag är inte nyfiken. Jag skall gärna gå min väg.

ESTER (förklarande till Vilhelm).

Sixten hör till värdfolket, men du hör bara till gästerna.SIXTEN (skjuter Vilhelm åt höger'.

Se så, gå nu. Så jag får veta vad det är.

VILHELM (skämtsamt till Ester).

Du skall få igen det vid tillfälle. (Han går ut til] höger.)

ESTER.

Jag har verkligen någonting att berätta. För mig är det mycket märkvärdigt, nästan ofattligt. — Jag är förlovad.

SIXTEN (förvånad).

Du? — Vem är den lycklige?

ESTER.

Det kan du nog gissa?

SIXTEN.

Är del Svante?

ESTER.

Nej, hör du. En jämnårig pojke.

SIXTEN.

Sven Anker då? Den är det förstås.

ESTER.

Varför skulle det just vara Anker?

SIXTEN.

Han slår ju an i allmänhet.ESTER (otåligt).

Du gissar usell. Det är direktör Hugo Menander.

SIXTEN.

Det tänkte jag hela tiden, fast jag inte ville säga del?

ESTER.

Varför ville du inte säga del?

SIXTEN.

Tanken var mig inte vidare angenäm. Men jag gratulerar forståg

ESTER.

Fattas bara, atl du inte skulle lyckönska mig. Du kunde gärna vara litet vänligare.

SIXTEN.

Gör du inte något dumt nu i alla fall? Har du betänkt dig?

ESTER.

Det kan du vara lugn för.

SIXTEN.

Älskar du honom?

ESTER.

Jag tycker mycket om honom. Vi skall göra livet trevligt för varandra. — Den stora extasen tror jag inte på.SIXTEN.

Del är framtiden som skrämmer dig? Att vara ensam?

ESTER.

Kanske. Ensam ocli faltig.

SIXTEN.

Men är det ändå inte bra tidigt, att blott och bart av resonnemang bestämma för hela sitt liv? Du är bara tjugo år?

ESTER.

Tala inte så där. Det behöver inte vara för hela livet. Slår det inte väl ut, kan vi ju betrakta del hela som ett försök. Du skall få se, att vi blir lyckliga.

SIXTEN.

Jag vill hoppas det bästa. — Vi har varit vänner, Ester.

ESTER.

Det har vi, Sixten.

SIXTEN.

Vi kan väl fortsätta att vara det?

ESTER.

Ja visst. (Dröjande.) Kanske inte precis som hittills. Åtminstone inte nu i början. Det skulle inte vara finkänsligt mot min fästman.DEN VITA DUVANS SAMFUND. SIXTEN.

Du vill odelat ägna dig åt honom. ESTEH.

Det är väl inte för mycket. — Om tant Elisabet ville komma, så att jag fick förbereda henne också, innan min fästman tillkännager vår förlovning för alla därinne.

SIXTEN.

Jag skall gå efter mamma, om du vill.

ANDRA SCENEN.

SIXTEN, ESTER, FRU CRANTZ.

MlU CRANTZ (från höger. Hon går fram till Ester tar henne hjärtligt i famn och kysser henne).

Jag vet det. Menander bar berättat del för mig. Jag får lyckönska dig pä det innerligaste.

ESTER (med förnöjelse).

Det kommer i tidningarna i morgon.

FRU CRANTZ.

Är det bär det har skett? Här bos oss?

ESTER.

Ja, alldeles nyss.

SIXTEN.

Och man går helt lugnt och vet av ingenting.FRO CRANTZ.

Jag hade mina misstankar.

ESTER (småleende).

Nu måste Nina också snart förlova sig.

FRU CRANTZ (avvärjande).

Nej, hon har ingenting sådant i görningen.

ESTER (som förut).

Men det ser nästan så ut.

SIXTEN (litet ironiskt).

Fem minuters förlovning har gjort dig väl omtänksam.

ESTER.

Det känns så skönt att ha kommit i den trygga hamnen, så man önskar alla dit. — Nej, nu måste jag gå till Hugo. Jag lovade att komma strax igen.

FRU CRANTZ.

Säg din fästman, att han får inte tillkännage saken, förr än vi fått in champagne.

ESTER.

Nej, snälla tant Elisabet, det var inte meningen.

FRU CRANTZ.

Jo, det hör till. Absolut. Den skall strax komma in.ESTER.

Det är allt för vänligt. (Hon nickar tacksamt och går ut till höger.)

FRU CRANTZ.

Kom ihåg nu, Sixten, att Esler är förlovad.

SIXTEN.

Det tror jag nog sitter i minnet.

FRU CRANTZ.

Du förstår, hur jag menar. Att inte ropa på henne jämt och ständigt, eller lägga beslag på hennes sällskap som du brukar göra. Menander kunde misstycka det slags vänskap, som ni gamla skolkamrater har er emellan. Han kunde missförstå förtroligheten. Det brukades inte så i hans ungdom. (Hon går mot vänster och möter Erika-) Vi skall ha in champagne. (Går ut.)

TREDJE SCENEN.

SIXTEN, ERIKA.

ERIKA.

Vad i hela världen står på eftersom Elisabet säger till om champagne?

SIXTEN.

Det kan du väl själv fundera ut?ERIKA.

Nej, det kan jag verkligen inte begripa.

SIXTEN.

igenom de vanliga familjefröjderna. En födelse är det inte. Och inte ett dop. Inte heller bröllop. Återstår förlovning.

ERIKA (häpen).

Förlovning. Bevare oss väl. (Hemlighetsfullt.) Där har vi det.

SIXTEN.

Har andarna förutsagt evenemanget?

ERIKA.

De har verkligen givit en varning. Skratta inte. Fråga Vendla.

SIXTEN.

Jaså, en varning. Verkligen. Partiet borde annars vara i andesmalc. Det är föga jordisk sinnesberusning från ena hållet. Det är ju inte helt tillfredsställande, men alltid något.

ERIKA.

Säg nu vilka det är?

SIXTEN.

Säg mig först, vad skoj ax-andarna sa'.

ERIKA.

Du skall inte tala lättsinnigt om allvarliga saker, Sixten lilla.SIXTEN.

Jag kan inte tala allvarligt med dig, sedan du tror, att du har överjordiska vishetskällor att ösa ur. (Ironiskt.) Jag bör väl inte förutsätta att det är underjordiska förbindelser du har.

ERIKA.

Du har blivit så hög utav dig. En riktig översittare.

SIXTEN.

Det är du som blivit hög utav dig, sedan du fick relationer med andevärlden.

ERIKA.

Skall vi gräla nu igen?

SIXTEN.

Varför får man inte tala med dig som en vanlig profan människa.

ERIKA.

Skämt har sin tid och allvar sin.

SIXTEN.

... Det är sorgligt, vad du nu mera är rädd lör litet skoj. Men något roligt skall man väl ha?

ERIKA.

Jag är ömtålig för hån. Och jag drar mig inom mitt skal, när det g3'cklas med heligaFÖRSTA AKTEN.

ting. — Du menar inte så illa, det vet jag. Men du blir lätt grym, när du skämtar. Så är det alltid med barn. De förstår så litet. Du är ett barn, för du har inga andliga erfarenheter. Du ser bara det som för ögonen är.

SIXTEN.

Spar för all del på de gamla fraserna. De tycks visserligen outslitliga, men jag spår ändå, att en vacker dag är det slut med dem.

ERIKA.

Låt oss inte tala om del nu längre, utan säg mig, vem förlovningen gäller?

SIXTEN (omedgörlig). Säg mig först, vad andarna sa’.

ERIKA.

Jag törs inte anförtro Sixten mera än att det är Nina, som skall ha varningen.

SIXTEN.

Du tror således, alt det är Nina?

SIXTEN.

Kuggad. Den som ändå fick vara med att avslöja medier. Det skall jag en gång ta till

specialitet.

DEN VITA DUVANS SAMFUND.

ERIKA.

SIXTEN.

När jag blir kär i en flicka, som tror på spöken.

ERIKA.

Spöken och andar är inte del samma.

SIXTEN.

Det är sammanhang i all vidskepelse. Aldrig glömmer jag, hur vår rektor slutade sitt avskedstal till oss: »Barn,

släpp aldrig för-

nuftet.» Del var en man, som man kunde trivas med. Men här hemma trivs jag inte längre. Tant Vendla behärskar ju hela vårt hem, fast hon inte bor här. Jag erkänner gärna, att hon är mycket snäll mot oss. Men på samma gång känns det som om hon svepte oss i unken vadd. Och bäst det är, känner man hennes naglar in i köttet så att man vill skrika. Strax därpå stoppar hon sötsaker i munnen på en.

ERIKA.

Det är fult att tala så om familjens bästa vän.

SIXTEN.

Det tycker jag själv också. Men jag lider som en fisk på torra land. Jag står inte ut med allt det övernaturliga, som man drar mig om öronen bittida och sent.ERIKA (lyssnar åt höger).

Nu är det någon som haller tal. Låt oss

ga in.

SIXTEN.

Lite jag.

ERIKA (öppnar dörren).

. ,'j° k°m‘ (Man hör en kraftfull stämma utbringa q ; **eve de nyförlovade Hugo Menander oeh Ester Ek.» oeclan sorl och klirrande av glas. Erika går ut till höger.)

FJÄRDE SCENEN.

SIXTEN, NINA.

NINA (frän höger).

•IaS kvävs. Jag måsle ha lilet frisk luft. 011 öppnar entrédörren, sedan gär hon fram till Sixten.) Ar du ledsen över förlovningen?

SIXTEN.

f.y1 j*1' V^1 alla ledsna över att förlora en van Ester är den första, som lämnar kamratkretsen. För mig blir det kanske särskilt oml. Ester och jag har ju hållil ihop i alla vader, sen vi var lio år. Det känns ganska underligt att veta henne förlorad. — Alt hon kunde vara så klok.

NINA (stänger entrédörren).

Ml har jag fåti klart för mig i kväll. Man inaste på etl eller annat sätt odga något.Ester har vågat ta ett beslut och forma sitt liv efter sitt eget omdöme. Det är ett exempel.

SIXTEN.

Tänker du gå samma väg?

NINA.

Nej. För mig kommer det att bli något helt annorlunda. Vill du höra milt öde, sådant jag tror del kommer att gestalta sig?

SIXTEN.

Visst vill jag’ det. Bara du inte ger dig till att profetera.

NINA.

En lång, lång väntetid att få ett hem med den jag älskar. Ett hemligt, dolt forbund, fullt av skilsmässor,

förställning, ovisshet och tärande längtan. Allt sådant som jag ryser för. — Jag som alltid bad gud, när jag var liten, att jag aldrig skulle bli kär i en fattig man.

SIXTEN.

Och nu är du det ändå?

NINA.

Man väljer inte.

SIXTEN.

Du är således förlovad du med? (Melankoliskt.) Det är kanske bara jag, som inte är det, när allt kommer omkring.FORSTÅ AKTEN.

NINA.

t,Nei> jag är inte förlovad. Sven vill inte, a o jag skall vara bunden vid honom med »agot band.

SIXTEN.

Han är klok han också.

NINA.

Kalla det inte för klokhet. Det är ett över-matl av kärlek. Han tycker, att jag är för god för honom. Han vill, att jag skall glömma honom.

SIXTEN.

Kan man älska så självförsakande?

NINA.

nolfr-'?1- ^ar? man- ~ Men ibland gör han mig förtvivlad.

SIXTEN.

det blev Sven Anker. - Ja, han är y,nPf Is Him har ett milt och fint ansikte. Men han ser bra sorgsen ut.

NINA.

\j. Sei. livet ljust. (Med ett lyckligt leende.) Men Jag kan göra honom glad.

SIXTEN.

dm"1 Mllek är emellertid inte hemligare än att Anrin^ an avhandlas påtänt Vendias möten, onaarna behagar sysselsätta sig med den.NINA (förskräckt).

Vad säger du?

SIXTEN.

Du kommer att få en varning, efter vad Erika berättade.

NINA.

Nu förstår jag, varför tant Vendla fixerat mig hela kvällen. Jämt har jag haft hennes ögon på mig.

SIXTEN.

Det rådet ger jag dig, Nina, stå på dig. Ge inte efter för de påtryckningar, som säkerligen kommer. Sin kärlek bör man väl få ha i fred för avlidna andar. Den är en jordisk sak, för jordens barn.

NINA.

Det enda jag fruktar är, att Sven skall stöta bort mig, i ett anfall av överspänd anspråkslöshet. Han har ibland

skrupler, som skulle kunna komma honom att försaka allt.

FEMTE SCENEN.

SIXTEN, NINA, MAGNHILD, SVANTE, VILHELM.

(De kommer från höger.)

MAGNHILD.

Jag kan inte sätta mig in i det. Min tanke vägrar att lätta det.SVANTE.

Det är väl snarare din känsla, som vägrar att fatta det.

VILHELM.

För tanken är det ju inte så svindlande.

SVANTE.

Alla människor har inte samma smak. Den ena värderar, vad den andra försmår. Det ger även mig en smula hopp.

VILHELM.

Del är så vist inrättat av försynen, för att ingenting skall förfaras.

MAGNHILD.

Hon måtte ändå älska honom. — Så beräknande kan hon inte vara.

VILHELM.

Varför inte? Det vore inget fel. Allvar-kan inte tänka mig någon människa förälskad, således inte heller Ester.

(En svag protest från Nina.)

VILHELM.

Vi kan med skäl skatta oss lyckliga vi nutidsmänniskor, att ha kommit ifrån förälskelsen. Det är förståndsutvecklingen, som gör, nit man genomskådar det värdelösa i kärleken, som blott är ett självbedrägeri. Kurleken är död, men vänskapen har fått tio liv.SVANTE (till Vilhelm,".

Har du kanske tio väninnor?

VIEHELM.

Jag har inte räknat dem. Inte felas det mycket.

MAGNHILD.

Om du skulle la med dem alla tio på teatern i morgon?

VILHELM.

Ty värr, jag har inte råd till det. Det biir dyrt nog ändå, för jag måste väl bjuda dig på en smörgås efteråt.

MAGNHILD.

Jag kan betala alltihop själv.

VILHELM.

Nej, jag är skyldig dig en teaterbiljett och en smörgås. Minns du inte det.

SVANTE.

Vad ni räknar prosaiskt noga.

MAGNHILD.

Det är det som är roligt, att man kan vara prosaisk kamrater emellan. Att hela den falska generositeten är borla. Det är ingen skam längre att se på Örena.SJÄTTE SCENEN.

SIXTEN, NINA, MAGNHILD, SVANTE, VILHELM, KANDIDAT SVEN ANKER.

ANKER (från höger, går fram till Nina).

Nvi är det visst tid att gå. Adjö. Tack för i afton.

NINA.

Inte än. Klockan är inte mycket.

MAGNHILD.

Vad tror ni, kandidat Anker? Är kärleken död? Vi har just kommit överens om — det vill säga Vilhelm har sagt det — att kärlekens tid är slut.

VILHELM.

De enstaka individer, som ännu blir dess offer, måste betraktas som atavistiska återfall.

ANKER.

Jag tror inte, att kärleken är död. Den har ännu sin gamla förmåga att göra människor olyckliga. Det tyder varken på död eller avmattning.

NINA.

Varför just olyckliga?

ANKER.

De som överhuvudtaget bryr sig om kärlek, blir i allmänhet olyckliga.MAGNHILD.

Vi brukar just inte tala om kärleken, som regel.

SVANTE.

Utom när vi påstår, att den är död och begraven.

VILHELM.

Vid sådana här högtidliga tillfällen gräver vi upp liket för att se om det multnar ordentligt.

MAGNHILD.

När en förlovning exploderar mitt i kamratkretsen som en anarkislbomb, blir man ju så gott som piskad att tala om kärlek.

VILHELM.

Varför anarkistbomb? Säg hellre ett all-allmännyttigt dynamitsprängskott för att bygga ett hem. — Direktören talte för övrigt nyss därinne om att bygga en villa.

SVANTE.

Åt sin tredje hustru. Den sista får det alltid bäst.

VILHELM.

Hur vet du, att Ester blir den sista?

SVANTE.

Mycket sant. Men min fantasi är inte så utsvävande som din.VILHELM.

Tack.

MAGNHILD (Lill Anker).

Vi är sex kamrater som hållit ihop, sen vi var små. Vi är de bästa vänner, men vi blir aldrig kära för vi har gått tillsammans i lekskola, samskola, slöjdskola, dansskola, fäldskola och simskola. — Jag överdriver litet. Alla sorterna har visserligen förekommit, men inte för alla.

ANKER.

Och det skulle hjälpa? — Om människan är skapad för kärleken så hjälper inga sam-skolor.

SIXTEN.

Förr i världen trodde man, att särskilt kvinnan var skapad för kärleken.

MAGNHILD.

Det måtte varit mycket längesedan.

SVANTE.

Vi har aldrig hört eller setl något som tyder på det, det kan jag försäkra.

MAGNHILD (till Sixten).

Särskilt kvinnan? Sa'man det på allvar? Omöjligt.s

VILHELM.

Om kvinnan varit skapad för kärleken så skulle man väl i all barmhärtighets namn någongång låtit henne älska? Men man slet henne i stycken, om hon vågade bli kär. Vilket tydligt bevisar, att det var det sista man ansåg henne avsedd för.

SVANTE.

Det är solklart. Annars hade man ju upphävt lagen om det ändamålsenliga.

VILHELM.

Männen förr i världen ansåg sig däremot skapade för kärleken. Men de tillerkände alls inte kvinnan någon rätt alt älska dem tillbaka.

SVANTE.

Männen förr i världen måtte varit dumma.

NINA.

I min barndom hörde jag konservativa människor säga, att kvinnan var skapad för äktenskapet.

SVANTE.

Det har kanske funnits en lid då kärlek och äktenskap var detsamma.VILHELM.

Jag tänker givet gifta mig, men jag förstår mig som sagt inte på kärleken, varken den störa, större eller största. Mitt ideal är trevligt kamratskap, hem och familj. Man skall ha någonting alt säga varann. Gemensamma intressen. Äktenskapet tillfredsställer också en del inneboende böjelser, som man inte kan frånltänna mänskligheten.

SVANTE.

Du menar: utan skandal.

VILHELM.

Just det.

SVANTE.

Annars kan man ju säga att sätten är mångahanda.

MAGNHILD.

Nej, nu måste vi gå. Vi har redan tagit farväl av tant Elisabet. Och så stannar vi här och pratar. Det duger inte. (Till Nina.) Kanske du går med i morgon och ser: »Kärlekens skugga» ?

NINA.

Varför inte. Titeln är sorglig och passar för min sinnesstämning.30

DEN VITA DUVANS SAMFUND.

VILHELM.

Vi, kritiska efterkommande, kan ju ägna även »skuggan» en stunds granskning. Om inte för annat så för den historiska forskningens skuil.

MAGNHILD.

Innehållet är, alt de lyckligas glädje följs av de olyckligas kval. När kärleken lyser över en människa, kastar hon en svart slagskugga över en annan.

ANKER.

Kärleken är inte död, men frågan är, om den inte borde dödas.

NINA (nedstämd.)

Säg inte så.

SIXTEN.

Gärna för mig. Bara tillvaron blir gladare för det. Tycker ni inte, all den är dyster? Vad hjälper det att ha vänner? Eller väninnor? Eller att gå på teatern?

MAGNHILD.

Vilken jämmer. — Kom nu alle man.

SVANTE.

När vi blivit tjugofem år, skall vi fortsätta samtalet, om vi lever då.MAGNHILD.

Lever? Om fem år? Jag lever Lill sjuttiofem minst. (Skrattar.) Förr lär det inte gå för livet att ta kol på mig.

VILHELM.

Bra talat. (Trycker Ninas hand) Du har varit en smula tyst i kväll. Annars felfri som vanligt.

(Allmänt avskedstagande. De gå ut genom fonden, även Sixten. Nina kvarhåller Anker.)

SJUNDE SCENEN.

NINA, ANKER.

NINA (lönlöst).

Skall du verkligen resa i morgon?

ANKER.

Ja, nu kan det inte uppskjutas längre.

NINA.

Det är förfärligt.

ANKER.

Vad du varit snäll mot mig, Nina. I din röst ligger så mycket pålitlighet och värme. Jag är lycklig alt ha träffat dig.NINA.

Sörjer du över att lämna mig?

ANKER.

Gränslöst. Du kan inte fatta till vilken grad jag sörjer. Men jag vill inte beklaga mig. Del är mycket att ha fått vara i din närhet. Det är mera, än jag förtjänar. (Han tar hennes hand.) Får jag hålla i dill hand? Vilken lindring alt hålla i dm hand. (Han tar den i sina båda och börjar smeka den.) Del är din hand. (Sedan närmar han sitt ansikte intill hennes. Deras ögon stå orörligt fängslande i varandras. Därpå drar han henne till sm tamn och kysser henne länge.) Adjö, Nina, Nina för alltid.

NINA.

Du vill inte veta av mig. (Förtvivlad.) Du försmår mig.

ANKER (utom sig).

Av barmhärtighet — Vad skall jag göra? Jag kan inte skapa om mitt liv. Det är omöjligt. (Han vill åter kyssa henne.)

NINA (visar bort honom).

Kyss mig då inte. — Det är lättare alt dö. (Ångrar sig häftigt, tar honom om halsen.) Jo, JO, kyss mig. Förlåt.

ANKER (kysser henne åter).

Jag skulle vilja göra allt som du ville.

Jag skulle vilja uppoffra var atom av min varelse för dig. Min dyrkan, min vördnad lör dig är större än alla andra begrepp jag någonsin haft om någonting. Tror du mig? Känner du, att jag talar sanning?

NINA (viskar).

Jag tror vart ord du säger. Vad jag är lycklig, när du talar så.

ANKER.

Tror du inte, alt jag drömt, i ljuva stunder med bittert uppvaknande, att vi två hörde till dem, som får varandra. Alt vi hade ett hem. Att vi framlevde ett långt, lyckligt liv tillsammans. Att jag fick dö' med dig vid min dödsbädd. Varje ögonblick allt intill döden skulle du varit allt för mig.

NINA (mod djup känsla, stilla).

Inga drömmar blir verklighet, om man inte vågar göra dem till verklighet. —- Du är så rädd.

ANKER.

Ja när det gäller dig är jag. så rädd, all jag skälver. Jag kan inte la det ödet på mig att förstöra din tillvaro. För övrigt erkänner jag villigt, alt jag saknar mod. Livet skrämmer mig. Jag fasar inför allt det oundvikliga lidandet. Det förefallermig som om människorna vadade upp till halsen i ändlösa svårigheter, under det att de skrikande och bönfallande sträckte sig efter halmstrån. Livet är i mitt tycke en alltför grov och brutal sak. Milt liv har varit så svårt, att jag kommit till den slutsatsen. Därför har jag inte kraft, inte håg att dra en älskad kvinna in i mina svårigheter. Nej, se inte så på mig, som om du tvivlade på min kärlek. — Jo, om kärlek är själviskhet, då saknar jag kärlek.

NINA.

Jag tvivlar inte på dig. Jag tror, alt du älskar mig. Vad jag nu önskar, det år att vinna ditt förtroende.

ANKER.

Det har du ju.

NINA.

Ditt förtroende om det förflutna. Jag skulle vilja bära hälften av all den oro, alla de bekymmer du gått igenom.

ANKER.

Jag kunde säga dig allt, men vad skulle det tjäna till? Sedan blev ju skilsmässan ännu svårare.

NINA

Jag vägrar alt tro på skilsmässan.ANKER (milt, oroligt).

Blev du ond för att jag vägrade att ta emot din ring?

NINA (ler).

Ilur kan du Iro, att jag skulle kunna bli ond på dig? Du missförstod mig, det var allt.

ANKER.

Det var kanske orätt. Man vet inte alltid klart, när man skall avvisa en gåva och när man inte skall göra det. Det var kanske ovänligt. Men jag blev rädd, när jag såg ringen. Förlåt mig.

NINA.

Den lilla ringen var min enda dyrbarhet. Därför ville jag ge dig den som minne, alls inte som symbol av något band. Den var ju förövrigt alldeles för liten för dig att bära. — Du trodde, att den betydde några fordringar på din framtid. Om du visste, vad jag fordrar litet. Ingenting annat än att inte förlora dig. Mer än jag nu har, begär jag inte.

ANKER.

Jag ger dig på sätt och vis allt, på sätt och vis ingenting. Så kan två, som älskar varann, inte ordna sin framtid. (Mod innerlig värme.) Därför farväl, min älskade.NINA (med bruten röst).

Farväl då Sven.

ANKER.

Tack. (Han liäller hennes band i sin).

ÅTTONDE SCENEN.

NINA, ANKER, FRU MONTIN ('frän huger).

FRU MONTIN.

Kandidat Anker håller ännu på att taga avsked ?

ANKER (lätt generad).

Jag medger, att det är ovanligt länge.

NINA.

Vi har knappt fått tid att talas vid förrän nu.

ANKER (tar sin hatt från en krok, bockar sig för fru Montin).

Nu skall jag emellertid gå.

NINA (tar från en hängare en tunn sjal, som hon kastar över sig. Till fru Montin).

Jag följer kandidaten till grinden.

FRU MONTIN.

Gör du det? (Litet ironiskt.) Kom snart igen annars förkyler du dig.(Nina och Anker gå.)

FRU MONTIN (ensam)-

Det där lämpar sig inte.

NIONDE SCENEN.

FRU MONTIN, ERIKA, Sedan SIXTEN.

ERIKA (från höger;.

De förlovade tänker visst sitta och kuttra hela natten. (Gäspar) Obegripligt att de har så mycket att säga varandra.

FRU MONTIN.

Stackars Elisabet, hon längtar väl att få gå till ro. Hon orkar just inte med att ha främmande nu mera.

ERIKA.

Annat var det, när hennes man levde. De var båda så roade av sällskapsliv. Här var folk jämt. Det var just, när de fått den här villan färdig, som jag kom till dem för alt hjälpa till med barnen.

FRU MONTIN.

Direktör Menander var visst här som ny-förlovad även med sin förra fru?

ERIKA.

Ja. Jag observerade just, att han satt isamraa soffa nu som då. Jag undrar, om han tänkt på det själv?

FRU MONTIN.

En söt flicka, Ester. Skada bara, att hon gått i den skolan, där hon gått. Alla barn blir där mer eller mindre fördärvade.

ERIKA.

Alt Oscar kunde hålla så bestämt på, alt hans barn skalle gå just där?

FRU MONTIN.

Oscar lutade nog åt den materialistiska livsåskådningen. Jag hade inte själv ännu kommit till klarhet på den tiden, så vi resonerade inte mycket i andliga frågor. Men när jag nu tänker på honom, fattar jag tydligt, att han skulle inte varit på vår sida, om han levat. Han hade nog varit fientlig mot sanningen. Det är att hoppas, att han nu i andevärlden kommit till insikt om sin forblindelse.

ERIKA.

Finns det några andar, som aldrig kommer till sanningens kunskap?

FRU MONTIN.

Nej, dess bättre. Vi vet, alt allting skall återställas i salig harmoni så som det var

Jföre Lucifers uppror. Det är därför vår lära är så mycket kärleksfullare än den kristna kyrkans, som tror på en evig fördömelse.

ERIKA.

Därför kommer också allt fler och fler anhängare till oss.

FRU MONTIN.

Ja, vår lilla förening växer som senapskornet. Till nästa år skall vi konstituera oss som ett offentligt samfund och

taga ett namn. Det står alla medlemmarna fritt att inkomma med förslag. Sedan skall vi överlämna ål våra skyddsandar atL välja.

(Sixten kommer från fonden.)

FRU MONTIN.

Varför tog du inte din syster med dig in?

SIXTEN.

Hon kommer väl in, när hon själv har lust.

FRU MONTIN.

Du som är din systers naturliga försvarare hör hjälpa till all ta vara på henne.

ERIKA.

Vet du inte, hur bröder fordom kämpade för sina systrars ära?DEN VITA DUVANS SAMFUND.

SIXTEN.

Så mycket mer är det tid nu, all de kämpar för sina systrars frihet. Jag är beredd att kämpa för Ninas rätt att tala med vem hon vill.

gällde henne.

ERIKA.

Du vet ju, att hon hotas av en fara.

SIXTEN.

Nej, det vet jag visst inte.

ERIKA.

Jag sa' dig ju, all vi fått en varning, som

SIXTEN.

Det var en annan sak. Det tillmäter jag ingen som helst betydelse.

FRU MONTIN (högtidligt).

Men om jag säger dig, alt det var din egen avlidne far, som varnade.

SIXTEN.

Nej nu går det för långt. — Hur vet tant Vendla det?

FRU MONTIN.

Jag vet det inte säkert ännu, men jag hoppas att snart få visshet.SIXTEN.

Hur skall del gå lill?

FRU MONTIN.

Vid vårl nästa möle skall vi bedja din far inlinna sig, ocli då skall vi fråga honom, om del var han, som lät höra det varnande ordet.

ERIKA.

Säkert var det han. Vem skulle annars intressera sig för Ninas öde?

SIXTEN.

Ville ni verkligen, om ni kunde, störa pappas ro i graven?

FRU MONTIN.

Där ligger bara hans kropp, Sixten. Hans ande dväljs i en högre värld.

SIXTEN.

Men tycker ni inte, all det vore ogrann-laga att besvära hit honom?

FRU MONTIN.

De goda andarna vilja gärna hjälpa människorna. Och det är inte värre alt besvära din far än andra. Vi har alltid någon kallad till våra möten. Ibland flere stycken.SIXTEN.

Jag är säker på, att mamma motsätter sig på det bestämdaste, att pappas namn bara blir nämnt på era möten,

FRU MONTIN.

Det faller ju av sig själv alt vi i dylikt fall inte vilja handla mot din mammas önskan.

TIONDE SCENEN.

FRU MONTIN, ERIKA, SIXTEN, FRU CRANTZ, ESTER, DIREKTÖREN. (De komma från höger).

DIREKTÖREN (håller sin fastmö under armen. Till fru Crantz'.

Då skickar jag hit ritninga rne. Det skall bli roligt att höra vad Elisabet tycker om dem. Ack, om min vän Oscar levat. Han skulle ha byggt ät mig, han, som ingen annan.

ESTER (Lill sin fästman).

Kan inte vår villa få bli lik den här?

DIREKTÖREN.

Varför inte. Det blev kära erinringar. Vi skall tänka på det. (De tar avsked och kläder på sig.)

ESTER (till fru Montin).

Får vi sällskap?FRU MONTIN.

Nej tack. Jag tar spårvagnen.

(De förlovade går ut genom fonden.)

ELFTE SCENEN.

FRU MONTIN, ERIKA, SIXTEN, FRU CRANTZ.

FRU MONTIN.

Inte går jag gärna som tredje man åt etl förlovat par.

ERIKA.

De ser förvånande lyckliga ut.

FRU CRANTZ.

Det är ändå abnormt att vara så förståndig vid tjugu år.

SIXTEN.

Ester är storartad. Hon spänner sin vilja till det yttersta.

FRU CRANTZ.

Men med den spänningen står hon inte ut att leva hela livet.

SIXTEN.

Man lever inte hela livet på en gång. Det är bara en dag i sänder.FRU MONTIN.

»Kommer dag kommer råd» har hon kanske också som tröst i bakhåll?

SIXTEN.

Det är alldeles rätt av henne.

FRU CRANTZ.

Du behöver inte försvara allt vad Ester gör, bara för att det är Ester.

SIXTEN.

Jag försvarar, att hon är praktisk; Det är det enda, som återstår i en tid, dä kärleken lär vara död.

ERIKA.

Vad säger Sixten? Är kärleken död? Trodde jag det skulle jag predika del från taket av detta hus.

SIXTEN.

Nej, det får inte Erika göra, för då faller Erika ned.

ERIKA.

När det blir slut med den s. k. kärleken, kommer det tusenåriga riket. O, vad jag längtar efter den tiden.FRU MONTIN.

Ännu dröjer det länge. Men nar den fysiska kärleken en gång upphör, kommer den andliga kärleken i stället. Jag är övertygad om, att den blir mänsklighetens räddning. Andlig kärlek till nästan, till mannen, till kvinnan, till barnet, till den rike, till fattige. — Alltefter som man älskar andligt, gör man nytta.

SIXTEN (tvivlande).

Bara man kan »älska andligt» utan att bli tokig?

FRU MONTIN (sårad).

Vad menar du?

SIXTEN.

Förlåt, jag uttryckte mig förhastat uppriktigt. Utan alt få någon »inre syn», eller »fjärrsyn», eller »uppenbarelse», menar jag. Folk må gärna älska »andligt» — det är mycket vackert — bara det inte blir med andars hjälp och mot naturlagarna.

FRU MONTIN (milt undervisande).

Man känner ännu så ofullständigt naturlagarna, det är saken.

SIXTEN.

God natt med er då.

Sov gott. Jag gårupp och lägger mig. (Han går mot trappan i fonden. (Vänder sig om, tili sin mor.) Älskade mamma, du blir väl inte andeskådare, du med? Jag är så ledsen på det övernaturligas tyranni, så jag nästan blir sjuk. (Han ser bönfallande på sin mor, därpå går han upp för trappen.)

FRU MONTIN (milt överseende).

Han är nervös i kväll, den stackars gossen.

ERIKA.

Det känns nog, minsann. Ester var hans barndomstycke.

FRU CRANTZ (känsligt).

Ja, det är synd om ungdomen. Och om medelåldern. Och om ålderdomen. Alla lider för vad de har, eller icke fått, eller förlorat.

FRU MONTIN (entusiastiskt).

Jag lider inte. Del är inle för alt jag är överspänd eller tokig, utan därför, att jag har en mission. Därför lider jag inte. jag kämpar för min övertygelse, jag gör min plikt, jag är lycklig. Jag skådar härliga ting och jag undfår ständigt högre upplysning. Mitt samvete är tillfreds och det är en hög himmel att leva i redan nu, om vi vilja. (Hon tar hastigt på sig sina ytterplagg. I förbigåendetill Erika.) Framför varningen och berätta, vad du vet. (Till båda.) Frid. (Hon går skyndsamt ut genom fonden.)

TOLVTE SCENEN.

FRU CRANTZ, ERIKA, Sedan NINA.

FRU CRANTZ.

Vendla gick så brådskande?

ERIKA.

Jag såg, all hon var rörd. Kanske kände hon " en inre kallelse. Då skyndar hon alltid hem och samlar sig i tyst meditation, tills hennes skyddsande infinner sig och talar med henne.

FRU CRANTZ.

Ja, det är sant, hon har en skyddsande. — Den kan jag inte riktigt förlika mig med.

ERIKA.

För mig skulle det vara den största glädje att känna, att det fanns en själ, som vårdade sig om mig.

fru CRANTZ.

Du räknar mig för ingenting? I alla händelser inte för någon »själ»?

ERIKA.

Gå inte till rätta med mig, Elisabet. Jag menar allt gott om dig. Jag vet, du är god och ädel. Men du kan ändå inte ersätta en skyddsande.

FRU CRANTZ.

Men vad skall du egentligen ha skyddsanden till ?

ERIKA.

Alt skydda mig förstås. — Tror du inte, att det finns osynliga varelser omkring oss? Jag märker det ofta. Ibland ser jag, hur de förändrat föremål omkring mig. T. ex. flyttat saker från sin plats. Då våndas jag, så jag kan knappt andas. En oro griper mig, som inte kan beskrivas. När man känner sig omgiven av väsenden, som vill en något ont, är enda trösten, att det finns lika mäktiga väsenden, som är ens vänner och försvarare.

FRU CRANTZ.

Kära Erika, att du är så spökrädd.

ERIKA.

Det är inte spöken, Elisabet. Vet inte heller du skillnaden? Spöken, det är en tunn materiell substans utan liv.

Men andar, det är liv.FRU CRANTZ.

Vad man kan bedra sig. Jag har sett på dig, att du sista tiden varit nedstämd och grubblande. Men jag tänkte — ja, förlåt mig — att det möjligen var ett återuppstån-det inLresse för — Hugo Menander.

ERIKA.

Vid min ålder. Fy, så opassande. (Milt förebrående.) Du kunde inte tänka dig, att det var något betydelsefullt och allvarligt? Att det var själsnöd? Det var inte smickrande för mig och inte för dig heller. Vi är ju ändå människor och inte bara dockor.

FRU CRANTZ.

Jag trodde du skulle säga: inte bara fruntimmer.

ERIKA.

Å, vad det angår, så tror jag, att vi tänker mera på vårt själsliv än vad männen gör.

FRU CRANTZ (ler).

De flesta tänker nog mest på sina — blusliv. Och på att förlova sig, eller att andra gör det.

(Nina kommer från fonden.)

FRU CRANTZ.

Var kommer du ifrån?NINA.

Jag har promenerat med Anker i trädgården.

FRU CRANTZ.

Är du nöjd? Var supén bra? Tror du, att dina vänner hade trevligt?

NINA.

Tack, kära mamma. Del var så bra alltsammans.

FRU CRANTZ.

Bordet var vackert. Menander brukar vara kritisk på dukning och servering.

ERIKA.

Ja, nog får Ester lära sig duka bord till middagar och supéer. För rika grosshandlare, som hela sitt liv ätit för mycket.

NINA.

Menander är snäll.

FRU CRANTZ.

Ilan är en fin och hygglig karl. Och så väl bibehållen.

ERIKA.

När han kommer in på sitt älsklingsämne, glömmer han allt, till och med att se på de yngsta flickorna i rummet.FRU CRANTZ.

Vad är det för ett älsklingsämne?

ERIKA.

Att kvinnorna åldras så mycket fortare än männen.

NINA.

Godnatt mamma.

FRU CRANTZ.

Säg mig, hur tyckte ni, att min nya hårklädsel tog sig ut? (Hon vrider huvudet till höger och vänster.) Blev den för stor?

ERIKA.

Den är mycket klädsam.

FRU CRANTZ (till Nina).

Går du redan upp?

NINA.

Ja, jag är trött. (Hon kysser sin mor, räcker Erika handen och går upp för trappan.)

ERIKA.

Är du inte orolig för att Nina skall fästa sig vid Anker?

FRU CRANTZ.

Jag har stort förtroende för Ninas omdöme. Fäster hon sig vid honom så förtjänar han det.ERIKA.

Även den klokaste kan narras av sin känsla ock bli förd bakom ljusel.

FRU CRANTZ.

Vet du något mindre fördelaktigt om Anker? ERIKA.

Ja, jag vet åtskilligt, som gör mig ganska orolig för Ninas del.

FRU CRANTZ (ivrigt)-Vad säger du?

ERIKA.

Vendla har skaffat sig upplysningar om honom.

FRU CRANTZ.

Hur kom hon att göra det?

TRETTONDE SCENEN.

FRU CRANTZ, ERIKA, FRU MONTIN från fonden.

FRU MONTIN (upprörd, hemlighetsfull).

Jag kommer igen. Det är någonting jag måste säga dig. Du bör bli varskodd, om det som kommer att hända.

FRU CRANTZ (en smula uppskrämd).

Vad är det?ERIKA (till frø Montin).

Så bra att du kom igen. Nu kan du berätta alltihopa själv. Jag har inte börjat ännu.

FRU MONTIN (som förut).

På ett så hastigt och slående sätt trodde jag ändå inte, att jag skulle få varningens behövlighet konstaterad. (Till fru Crantz.) Genom att du nu blir beredd, kan du handla med kraft och rädda den stackars flickan.

FRU CRANTZ.

Vilken stackars flicka? Är det Nina du menar?

FRU MONTIN (sjunker ned i en stol).

Det är så överväldigande alltsammans, så man kan knappt tro det.

FRU CRANTZ.

Säg fort.

ERIKA.

Börja från början.

FRU MONTIN (börjar stilla och lugnt).

Vid den sista seancen vi hade i förra veckan med det underbart begåvade mediet Brooms från London, besökte oss en ny ande, som aldrig förr närvarit vid våra möten. Med en manligt kraftfull och ändå så känslig stämmauttalade han orden: »hälsa min dotter. Må hon taga sig i akt». Sedan försvann han och visade sig icke mera. — Jag kände mig ögonblickligen gripen av en bergfast övertygelse, att de kärleksfulla fadersorden gällde Nina. — Så mycket mer som jag tyckte mig känna igen rösten.

FIIU CRANTZ (rycker till).

Skulle det varit — Oscar?

FRU MONTIN.

Jag har inte sagt det. Men jag tror det.

FRU CRANTZ.

Men vad är meningen med detta? Vad ligger under? Vilka bevis får jag, alt inte alltsammans är inbillning hos er?

FRU MONTIN.

Låt oss då först tänka efter, om Nina just nu befinner sig i en fara?

ERIKA.

Det måste vara Anker som avses. Vad skulle det annars vara?

FRU CRANTZ.

Det är barnsligt.

FRU MONTIN.

Jag kunde inte ta varningen »en bagatelle». Även för mig liksom för Erika låg det närmasttill hånds att i Ankers person se den åsyftade faran. Vad är lian för en slags personlighet, frågade jag mig? Som jag själv ingenting visste, måste jag genom andra få veta det jag önskade. Först och främst fick jag då reda på, att han är en djupt skuldsatt man.

ERIKA.

Men det är inte det värsta.

FRU MONTIN.

Hans långivare är en äldre, förmögen, ogift dam. — Det är även hon, som försträcker honom medel till den utlänska studieresa, som han står i begrepp att göra.

ERIKA.

Reser han sin väg?

FRU MONTIN.

Ja. — I sällskap med den äldre damen, som är hans älskarinna.

FRU CRANTZ (otåligt).

Är det sant?

ERIKA.

Det anar inte den arma Nina.

FRU CRANTZ.

Det kan vara förtal.5b DEN VITA DUVANS SAMFUND.

FRU MONTIN.

Mau vägrade i det längsta att tro på ett brottsligt förhållande dem emellan, men slutligen var det klart för alla. Hon gjorde ingen hemlighet därav. Tvärtom hon talade om det till höger och vänster, med den själviska beräkningen, att hon därigenom skulle ha Anker mera fast.

ERIKA.

En man som kan liera sig med en sådan kvinna, är sannerligen inte god nog åt Nina.

FRU CRANTZ (osäker, i opposition).

Kanske att hon inte har något annat fel än att hon är gammal.

ERIKA.

Så osympatiskt: en ung man och en äldre kvinna, för pengar.

FRU CRANTZ.

Vi få väl överse med honom, liksom vi översett med Ester. — Om det nu är sant?

ERIKA.

Det är stor skillnad, när det är mannen, som är gammal.

FRU MONTIN.

Nej, Erika, det är ingen skillnad.

WMSWFRU CRANTZ.

Erika tycker, att mannen har rättighet att sträcka sig efter det som är ungt och vackert, men inte kvinnan. Du är ingen kvinnosalcs-kvinna, Erika.

ERIKA.

Nej, om man inte får hålla på del som är passande.

FRU MONTIN.

Låt oss döma milt. Det är de överlägsna andarnas privilegium.

FRU CRANTZ.

Gammalt folk kan också få ha känslor: Det är kanske en djup och ädel böjelse hos den äldre damen för hennes unge älskare. Hur vet vi det? Och varför sitter vi här och är stränga? Har vi någon rättighet över Ankers förflutna liv? Eller över hans väninnas? Skall de svara inför oss?

ERIKA (ryser).

Sådant borde inte få ske. Har människan ingen skam i sig? Jag vill inte höra talas om det. Det är lättsinnigt. Det är liderligt. Jag blir sjuk, när jag tänker på det.

(Hon går ut till vänster.)FJORTONDE SCENEN.

FRU CRANTZ, FRU MONTIN.

FRU MONTIN.

Var kära Erika har ännu inle den rätta självbehärskningen.

FRU CRANTZ.

Ilon blir alltid ledsen, när jag i minsta mån gör motstånd eller visar mig likgiltig för någon hennes synpunkt.

FRU MONTIN.

Jag får verkligen säga, att även jag är smärtsamt berörd av din synbara likgiltighet i den här saken. Den borde väl mest uppröra dig, som Ninas mor?

fru CRANTZ.

Att Nina är intresserad av Anker, det har jag sett. Men därifrån och till en djup kärlek och förening för livet är ett stort'steg. Jag har ingen anledning att tro, att Nina står 1 begrepp att taga detta steg.

FRU MONTIN (med en suck).

Alltid är föräldrar de mest blinda, när det gäller barnen. — Din stackars dotter är lidelsefullt fäst vid kandidat Anker, och i färd med att begå en handling, som icke blott på ett hänsynslöst sätt sviker ditt förtroende utanFÖRSTA AKTEN. 59

även störtar henne själv i ohjälplig olycka.— Jag vet vad jag nu talar om, Elisabet. Jag har nyss med egna öron hört deras planer.

FRU CRANTZ (skrämd).

Det är således inte inbillningar?

FRU MONTIN.

Jag stod här utanför, bakom buskarne. Jag dolde mig med flit för att lyssna på dem, det erkänner jag. Nina och Anker gick framför mig på sandgången, av och an. Det var något över dem, vad det nu var, kanske de låga tonfallen, eller rörelserna, eller hållningen — jag vet inte så noga, men faktum är, att jag tvärstannade och gömde mig, innan de sett mig. Jag fick en så tydlig ingivelse om, att här skulle ske något orätt. År det inte underligt, att man kan förnimma andras avsikter, genom att liksom känna dem vibrationsvis genom luften.

FRU CRANTZ (i orolig spänning).

Vad hörde du?

FRU MONTIN.

Jag hörde ord för ord hela den brottsliga överenskommelsen. Nina lovade att smyga sig ut och tillbringa natten i Ankers sällskap.

FRU CRANTZ (ryggar tillbaka).

Det är inte sant. Du hörde fel.

m

FRU MONTIN.

NeL jag hörde rätt. Var det inte en väl-signelsebringande ledning från ovan, alt jag kora i rätta ögonblicket? a annan ton-) 'De skildes strax därpå. Anker gick ut genom grinden åt norra sidan och Nina gick in.

FRU CRANTZ (upprörd).

Hon koin nyss härigenom, tog godnatt och gick upp på sitt rum.

FRU MONTIN.

Och hennes uttryck var det vanliga ?

FRU CRANTZ.

Ja, ocli hon kyssLe mig. En judaskyss? Skulle hon kunna till den grad förställa sig? Jag kan in te fatta det.

FRU MONTIN.

Inte jag heller, om jag inte själv hade hört det.

FRU CRANTZ (förkrossad).

Och hon lovade alt gå till honom? Alt gå ut nattetid till en främmande man? Har hon blivit vansinnig?

FRU MONTIN.

På det kan man svara ja. Det linns utbrott av kärlek som är vansinne.FRU CRANTZ.

Tack, Vend la, för vad du med della gjort för mig. Förlåt min lojhet nyss. — Lyckligtvis kan deras plan omintetgöras. — Nina måste gå härigenom för att komina ut.

FRU MONT1N.

Kanske hon går ut köksvägen?

FRU CRANTZ.

Nej, då skulle hon bli sedd av jungfrurna. Hon kommer den här vägen och jag skall invänta henne.

FRU MONTIN.

Så länge hon ser ljus här, går hon inte ned.

FRU CRANTZ.

Jag skall släcka. Och jag skall sätta mig så att hon inte ser mig. (Ångrar sig.) Nej, jag släcker inte, då kan hon bli skrämd.

FRU MONTIN.

Det gör mig ont om dig, Elisabet, att du skulle få uppleva en sådan stund.

FRU CRANTZ.

Det känns förfärligt svårt. Det var ett slag, som jag inte väntade.

FRU MONTIN.

Men du kan inte ett ögonblick tveka om din plikt?

FRU CRANTZ.

IIiu skulle en mor i delta lail kunna tveka.

FRU MONTIN

Nyligen kom till mig en kvinna och bekände sitt livs mörkaste minne. Hon var

också en fin, ädel kvinna som Nina. ___ En

lestafton, sedan hon dansat och druckit, blev hon narrad av en man att hänge sig åt honom. Men hon hade en så djup moralisk känsla, all samvetet slog henne hårt, oförglömmeligt elter detta enda felsteg. Ännu i dag kan hon ej förlåta mannen, som begagnade sig av stundens svaghet på ett så för hennes kvinnliga värdighet förnedrande sätt. Hon förbannade honom. Hans minne har smutsat hela hennes liv, genom att förstöra hennes innersta hederskänsla. — Hade den kvinnan haft en mor, som i den ödesdigra stunden hejdande stiäckt ut sin hand, hade hennes själslfid och kvinnliga stolthet varit räddade för livet.

FRU CRANTZ.

Nina dricker inte en droppe. Men hon kan ju ha stunder av svärmeri och exaltation. Kan verkligen denne Anker vilja begagna sig av en sådan stämning för all tillfredsställa sin sinnliga längtan? (Utom sig.) En man som man bjuder till sitt hem, som man tror är hederlig, som ser ut som redbarheten själv — O, vad människorna är bedrägliga.FRU MONTIN (lyssnar).

Tyst, jag hör henne däruppe. Det är bäst jag försvinner.

FRU CRANTZ.

Innan du går, vill jag bekänna för dig, aLt denna aftons erfarenhet har skakat hela min uppfattning. Skulle vi verkligen vara föremål för avlidna andars och högre väsens oavlåtliga omsorg? — Mitt tvivel har fått en svår stöt denna kväll.

(Fru Moutin vinkar med handen och går ut genom fonden.)

(Fru Crantz sätter sig och väntar. Om en stund kommer Nina, klädd i mörk kappa och mörkt tior, tyst nod för trappan.)

FEMTONDE SCENEN.

FRU CRANTZ, NINA.

FRU CRANTZ (resor sig häftigt).

Nina.

NINA (rycker till).

Ja, mamma.

FRU CRANTZ.

Vart skall du gå?

NINA (försöker samla sig).

Jag skall gå ut.FRU CRANTZ.

Jag kan förslå del. — Klockan är tolv. Barn, vad tar du dig till? (Griper henne om band-leden.) Hut kan du? Hur vågar du?

NINA (sliter sig lös).

Släpp mig. Jag måste skynda mig. Han väntar.

FRU CRANTZ (ställer sig framför dörren).

Du kan väl inte tänka dig, alt jag skulle låta dig gå?

NINA.

Del måste du göra.

FRU CRANTZ.

Måste? Du vet inte, vad du säger.

NINA.

Vad kan det göra dig, all vi är tillsammans några timmar? Vi har så oändligt mycket att säga varandra, som måste sägas, innan han reser.

FRU CRANTZ.

Du talar bara om »måste» och »måste». Vad är det för tvingande skäl?

NINA.

Jag älskar honom.FRU CRANTZ.

Just därför får du icke gå.

NINA (häftigt).

Men, mamma då. Släpp mig fram. Förstår du inte, vad det gäller för mig? I morgon reser han och jag får kanske aldrig se honom mer. Jag måste träffa honom. Del gäller hela min lycka, hela mitt liv.

(Hon försöker komma förbi modern).

FRU CRANTZ.

Jag kan inte låta dig gå. Försök inte att få mig därtill.

NINA (bevekande).

Men älskade mamma. Vad menar du? Får jag inte promenera några timmar med honom, fast det är natt? Jag gick in och hämtade en tjockare kappa, annars skulle jag stannat ute med det samma. Du behöver inte vara orolig för mig. Jag skall komma igen om en timme om du vill? Om en halvtimme?

FRU CRANTZ.

Jag litar inte på dig längre.

NINA (upprörd).

Det är illa sagt. Men så får du låta bli. Det kan inte hjälpas. Jag vill gå. Jag har rättighet att göra som jag vill. Varför jag nu måste tala med honom, det är därför, att jagär på väg att få hans förtroende. Just nu. Kanske ett enda tillfälle. (Ångestfulll). Bara han nu inte ändrar sig, när jag dröjer så länge. Hans förtroende är som en dörr, som en enda gång står på glänt. Den kan stängas igen — för alllid. Förstår du nu mamma, hur viktigt det är att jag går? Jag skall äntligen få veta, vad det är som binder honom, förlamar honom, tar modet av honom. — Han skall säga mig allt.

FRU CRANTZ.

Jag kan inte låta dig gå. Din egen far har satt sig däremot.

NINA.

Vilket nonsens. Har du nu kommit därhän ändå till slut. Om pappa levde, skulle det här samtalet inte räcka en sekund till.

FRU CRANTZ.

Det kan hända, att han ser klarare, där han nu är, än då han levde. — Du säger, att du har rätt att gå och du vill, att jag skall respektera denna rätt. Har du någonsin hört om föräldrar som, när de finner barnen med giftglaset i hand eller revolvern för pannan, då säger helt tillmötesgående: »var så goda, det är er egen sak att bestämma över ert liv. Gör som ni vill». Nej, en far eller en mor rycker då helt enkelt undan det dödande vapnet eller giftet. Deras föräldrainstinkt

tvingar dera alt söka rädda barnet, om det så skall ske med våld. Så länge jag andas och lever skall jag försvara dig mot det jag anser farligt. Och att detta möte är farligt, det tror jag nu fullt och fast. Det är mitt sista ord. Du skall räddas mot din vilja. Den timme eller halvtimme du begär är avgörande för ditt livs öde, säger du själv. Du står vid skiljovägen. Nå väl, du får icke själv välja. Jag kan icke som mor låta dig välja den väg, som leder till undergång.

NINA (beslutsamt).

Gå undan mamma. Jag vill fram.

FRU CRANTZ (lågt, med vrede).

Över mitt lik kan du gå till Anker.

(Nina gör ett sista försök att komma till dörren. En brottning uppstår, Fru Crantz samlar hela sin kraft och knuffar dottern baklänges in i rummet. Nina förlorar jämnvikten och faller till golvet. Då grips fru Crantz av ångest, skyndar fram och kastar sig ned på knä bredvid henne).

FRU CRANTZ (med innerligaste moderskärlek). Det var inte meningen alt göra dig illa. Slog du dig?

(Nina ligger orörlig.)En salong. Till Iiiiger dörr till fru Crantz' rum. Till vänster dörr till matsalen. I fonden dörr till hallen. — En vinterdag vid femtiden, två år senare.

FÖRSTA SCENEN.

NINA, SIXTEN, HERR ANSRTAND fl'åll fonden.

ANSTRAND (bockar sig för Nina).

Jag är diakonen Anstrand, den nyulnämnde kassören i samfundet. Jag kominer för att uppbära sista mötets kollekt, samt förra årets räkenskapsböcker, som förvaras här av fru Crantz. — Det är förmodar jag, fröken Nina Crantz och kandidat Crantz. Mycket glad att — Jag kände det som en stor heder, att 1'å denna förtroendepost inom samfundet. Måtte jag nu kunna sköta kassan så alt välsignelsen inte fattas, utan den blir som änkans oljekruka.

SIXTEN.

Vi — min syster och jag — väntar alls inte att den skall växa på ett övernaturligt sätt.NINA.

Vi hoppas, alt större delen av pengarna allt framgent skall delas ut åt behövande.

ANSTRAND.

Sådant måste göras med försiktighet.

NINA.

Man måste vara säker, menar ni —?

ANSTRANB.

Ja, att man inte ger i onödan.

SIXTEN.

Men pengar behövas ju alltid?

ANSTRAND (ogillande).

Visst inte.

SIXTEN (litet spydigt).

Är herr Anstrand nog lycklig kanske, att inte behöva pengar?

ANSTRAND.

Goda makter sörjer för mig, deras ringa tjänare.

NINA.

»Den vita duvan» tycks ha gyllne tider nu. Den har visst lätt många rika medlemmar på sista tiden?ANSTRAND.

Jaså ? Jag har inle reda på det. Jag intresserar mig inte för, om syskonen har något av denna världens goda eller ej.

SIXTEN.

Men den saken intresserar mig betydligt. Nu behöver inle min mor och fru Montin ensamma ruinera sig. Hittilis har de halt så gott som alla utgifterna på sin lolt.

ANSTRAND.

De har varit storartade. Vilka kvinnor.

NINA.

Om ni har tid, herr Anstrand, så siil ned. Mamma är upptagen för tillfället.

ANSTRAND.

Jag väntar gärna en liten stund.

NINA (räcker honom en hok från bordet).

Se här vad mamma nyligen fick från en missionär i Kina.

ANSTRAND.

Tack. Tyvärr ser jag inte bra utan glasögon. (Bläddrar i boken. Ett papper faller ut.) Vad är del?

SIXTEN (uppfångar papperet).

Det är drastiska karrikatyrer ur ett kinesiskt blad, över kristna missionärer.Det är så fula tavlor, så man kunde nästan börja tro gott om missionärerna.

AN STRAND (bestört). Fröken tror således ont om dem?

NINA (avvärjande).

Nej, nej, jag håller mig utanför. Men jag känner mig alltid höjd att halla med dem, som blir hånade.

ANSTRAND (lägger undan papperet med ostentativ ovilja. Misstänksamt).

Står fröken utanför samfundet också? NINA.

Jag har verkligen aldrig känt mig benägen, att gå in i »Den vita du van».

SIXTEN.

Vi avskyr egentligen samfundet, för alt vara uppriktiga.

ANSTRAND.

Så-å. — Betänk dock, man drar över sig ett stort ansvar, om man har sanningen så nära och inte anammar den.

NINA.

Man måste ju följa sitt eget omdöme.

8

ANSTRAND.

Där har vi det stora misstaget. Man bör inte lita på sig själv, när högre ledning gives.

NINA.

Vet herr Anstrand, förra sommaren var jag med mamma vid en liten anspråkslös badort av en särskilt andlig prägel. Där träffade jag en frälsningssoldat, som sade: kom till oss, en valdenströmare, som sade: kom till oss’ en metodist, som sade: kom till oss, en christi-ansciantist, som sade kom till oss, etc., etc. Det var rent otroligt, vad det var mycket alt välja på. Man kan visst inte höra till något samfund, när man tänker på, hur många ilet är.

SIXTEN.

Det bästa är att försöka hålla sig till förnuftet.

ANSTRAND.

Men det räcker inte till. Del är detsamma som att gå i svartaste mörker.

ANDRA SCENEN.

NINA, SIXTEN, ANSTRAND, FRU ESTER MENANDER,

från höger i djup sorgdräkt.

ESTER (rörd till Nina).

Vad din mamma är god.SIXTEN (till herr Anstrand).

Nu är turen till er.

(Anstrand går ut till höger).

SIXTEN (ser efter honom).

En riktig Judas med pungen.

ESTER.

Vem är det?

SIXTEN.

Jag vill slå vad om, att han liar varit skomakare i Småland, — i det mörkaste —, men tyckte det blev tråkigt i längden att göra skor.

NINA.

Del lönar sig ju inte i Småland. Där går så många barfota. — Stackars människor.

SIXTEN.

Därför hittade han på alt »tala» på fromma kafferep i stället. Han var säkert mycket gouterad. (Till Ester.) Han kallar sig nu för diakon. Det betydde förr i världen, att man skulle gå till fattiga och sjuka. Herr Anstrand går säkert hellre till de rike. Men det är ju hans sak.

ESTER.

Du tycker illa om alla, som tror någon-ling.SIXTEN.

Jag tycker det är ledsamt, att mamma — och för övrigt alla som syssla med ande-skåderi — förlorar varje tillstymmelse till kritisk blick. Annai's skulle hon se på den här gynnarens fysionomi, att han begått alla tänkbara brott, från förfalskning och likplundring till våldtäkt och mord.

NINA.

Du tar då också till så det förslår.

SIXTEN.

Om han inte ännu utfört alla brotten, så ligger de latenta i hans själ. Man kan lyckönska »Den vita duvan» till en sådan akvi-sition.

ESTER.

Han såg verkligen listig och opålitlig ut. Hur skall de trivas med honom i samfundet?

SIXTEN.

De är likadana allihop. Om jag undantar mamma, tant Vendla, Erika, den gamla pre-sidentskan Vallsten och frikyrkopredikanten Plogman, som är snälla människor, kan jag lugnt säga, att de andra är en samling giftiga, blodtörstiga etterspindlar. Både herrarna och damerna. Det är ingen skillnad.

ESTER.

Har du sett så många av dem?SIXTEN.

Här går en ström dagligen. Och vi har öppen taffel. Samtalets nivå liar sjunkit under enfaldens nollpunkt.

ESTER (till Nina).

Är det sant, att Erika är sjuk?

NINA.

Ja, hon liar förkylt sig. Hon ligger.

ESTER.

Får jag gå in till henne? Jag vill tacka henne än en gång. Hon har varit mig till en ovärderlig hjälp, .lag satt bara vid lille Alberts sjuksäng och kunde inte ta hand om någonting. Och sedan (med bruten röst) i den förfärliga sorgen var hon så deltagande och snäll.

NINA.

Kom så går vi in till henne. Hon vill nog gärna se dig.

(De gä ut. till vänster.)

TREDJE SCENEN.

SIXTEN, FRU ANSTRAND från foildeil.

FRU ANSTRAND.

Är fru Crantz hemma?SIXTEN.

Ja, men hon är upptagen just nu.

FRU ANSTRAND.

Jag måste tala med henne. Det är alldeles nödvändigt.

SIXTEN.

Del är min mor. Hon är överhopad med hesök. Knappt har en person gått, förr än en ny kommer. Hon har aldrig något lugn.

FRU ANSTRAND.

Jag år ledsen, att jag kommer till besvar. Men vad skall jag göra?

SIXTEN.

Om det är längtan efter andar eller annan själssjukdom som driver er hit? Då kan jag inte erbjuda mig som hjälpare. Men om det galler något praktiskt, kunde jag kanske vara medlare mellan er och min mor. Jag skall samvetsgrant framföra vart ord.

FRU ANSTRAND.

Det tvivlar jag inte på. Men —

SIXTEN.

Jag har gott minne och glömmer ingenting.

FRU ANSTRAND.

Tack för erbjudandet. Om jag skulle anförtro mig åt er? Men det är en så grannlaga sak.Jag är så van vid grannlaga saker. Det är mitt dagliga bröd. De ilesta som umgås hos oss, har en massa ömtåliga hemligheter med

sig. Inte sina egna precis, utan varandras. Och det angår alltid, eller nästan alltid, sedligheten, besynnerligt nog.

FRU ANSTRAND (oförstående).

Det är väl inte besynnerligt?

SIXTEN.

Man tycker väl ändå, att i en samling fromma människor, som söka andesällskap, skulle sedligheten så att säga falla av sig själv och därför aldrig bringas på tapeten.

FRU ANSTRAND.

Även de fromma är människor. Var icke helgonen oftast de mest anfäktade? — Degår icke fria från kärlek.

SIXTEN.

Vad som sysselsätter dem, det är inte egentligen kärleken. Det är kärlekens baksida, eller rättare sagt dess karrikatyr.

FRU ANSTRAND (börjar snyfta, tar fram en näsduk).

Jag har visst aldrig sett mer än den. Finns det en framsida?

SIXTEN.

Jag har börjat tro det, efter som del faktiskt finns en baksida.

wDEN

VITA DUVANS SAMFUND.

FRU ANSTRAND (gråter).

Det är inte så säkert för det. -är någonting förskräckligt.

Kärleken

SIXTEN.

Ilar den berett er så svåra lidanden? Då är det ju riktigt synd om er.

FRU ANSTRAND (torkar sina tårar, konstlat).

Jag tänker inte på mig själv. Men del är en barndomsväninna, som jag —

SIXTEN.

A? Nej, öppna ulan oro ert hjärta.

FRU ANSTRAND (med afbruten stämma'1.

En stackars övergiven kvinna som lidit förfärligt.

SIXTEN.

Övergiven?

FRU ANSTRAND (ivrigt).

Här umgås i era kretsar en talare, som heter Anstrand. Han har helL nyligen blifvit anställd som kassör i samfundet »Den vita duvan».

Jag vet det.

SIXTEN.

SIXTEN.

Just hvad jag tänkte.

En laglig familj. Nio stycken.

Upprörande.

iir det inte kjärtslitande med en sådan falskhet, Här går han och vänder sig i fina

kretsar och gör sig älskvärd för fina damer (storgråter) och den stackars hustrun med barnen får sitta hemma. Ue är inte fina nog att vara med. Han skäms för de sina. Han säger, alt barnen är inte hans efter anden, bara efter köttet.

SIXTEN.

Det vill jag också hoppas för barnens skull. Anden är säkert här sämst.

FRU ANSTRAND, (liatfullt).

Kroppen måtte väl vara dålig den med. Han har alla möjliga sjukdomar.

* \ mSIXTEN.

Jag tviflar inte på det. Men ändå.

FRU ANSTRAND.

Han har förbjudit hustrun att låta höra av sig. Här vill han inte låtsa om, att han är gift. (Bittert.) Men hustrun kan inte gå ifrån allt besväret hon minsann. Hon är så trött ibland på eländet så hon kan dö.

SIXTEN.

Och det var detta ni ville anförtro min mor?

FRU ANSTRAND.

Jag ville gå omkring till de ledande personligheterna i »Den vita duvan» och bevekande anropa dem atL få Anstrand hem igen till sin familj.

SIXTEN.

Ni kommer allt att få anropa dem förgäves. Om andarna kallat honom att »verka» i huvudstaden, anser nog »Den vita duvan» att han bör stanna här. — Sänder han inget underhåll?

FRU ANSTRAND.

En liten smula ibland. — För att få litet mera inkomster har jag tagit mig för — (för. skräckt över missägningen) ja, det äl" jag.SIXTEN.

Det har jag väl förstått. Nå, vad liar ni tagit er för?

FRU ANSTRAND.

Att gå ikring ocli spä på marknader. Jag liar litet uppiinningsförmåga. Och människor vill så gärna bli spådda.

SIXTEN.

Vad ni är talangfulla ni smålänningar.

FRU ANSTRAND.

Tror ni verkligen inte, att de vill hjälpa mig att få igen min man?

SIXTEN.

Annars håller de visserligen mycket på äganderätlsprincipen mellan makar. Men andarnas äganderätt går nog framför allt.

FRU ANSTRAND.

Men jag släpper dem inte, förr än jag får igen honom.

SIXTEN.

Bäst vore kanske att tala vid honom själv? (Visar mot höger.) Det är han, som är därinne.

FRU ANSTRAND (rusar upp i fasa).

Han? Anstrand? Därinne? Bara en dörr emellan? Vilken guds lycka, att han inte — (Hon springer ut genom fonden.)SIXTEN.

Han har respekt med sig den där An-strand.

FJÄRDE SCENEN.

SIXTEN, NINA.

NINA (från vUnster).

Nej, nu slår jag inte ut längre.

SIXTEN (intresserad).

Hur gör man, när man inte står ut längre? Det har jag många gånger önskat få vela. När jag säger till mig själv »nu står jag inte ut längre», gör det ingen effekt, hara för att jag inte vet, hur jag skall uppföra mig efteråt. Jag vågar mig nästan aldrig på med några ytterliga talesätt, för jag kan inte stå för dem, när det gäller. Därför anser man mig för prosaisk. Men det var fråga om dig nu. Hur brukar du göra, när du inte står ut längre?

NINA (matt).

Då lägger jag mig ned och dör. .

SIXTEN.

Alltid? Bara lägger dig ned? (Lugger sig på en soffa.) Så här? Och blundar? Kommer döden då utan vidare?83

NINA (suckar djupt).

Det känns som om jag bara behövde säga farväl så vore det slut.

SIXTEN (stiger upp, i allvarligare ton).

Nej, säg inte farväl. Då först blir det riktigt outhärdligt här. Så länge jag har dig återstår mig dock en människa. • — Pappa död, mamma så gott som förlorad, Ester gift, Svante bortrest, Magnhild försvunnen. Vad man kan bli ensam i en hast.

NINA.

Det är bara Vilhelm kvar. Han är en vänfast kamrat.

SIXTEN.

Har du hört, att Sven Anker blivit filosofie doktor i Heidelberg?

NINA (tonlöst).

Nej. — Jaså.

SIXTEN.

Hans avhandling — jag minns inte vad den heter — lär vara ett mycket duktigt arbete.

NINA (som förut).

Det kan jag nog tro.

SIXTEN (visar åt vänster).

Vad var det därinne, som tog dig så förfärligt?

mn»«

DEN VITA DUVANS SAMFUND.

NINA.

Jag måste lämna dem. Jag kunde inle höra på längre. Erika söker övertala Ester att sälla sig i förbindelse med sin lille, döde gosse. — Elt sex månaders barn.

SIXTEN (med sorg).

Ester har dock varit en förnuftig varelse.

NINA.

Gossen var ljuspunkten i hennes gränslöst olyckliga äktenskap. Nu gör sorgen henne omdömeslös. Hon är på väg att akceptera det absurda, bara del ger henne lindring.

SIXTEN.

Ja, bara det verkligen ger henne lindring? — Om hon kunde hamna i en sorts narkotisk dvala, så skulle jag minsann inte hindra henne

hennes

veckling vilar för mycket på naturvetenskaplig grund, för att hon skall kunna få någon verklig tröst och glädje i vidskepelsen. Det blir bara ett sjukligt sträckande efter det omöjliga, med ständiga missräkningar.

NINA.

Att hon skulle bli så olycklig? Menanderär ju ändå, vad man säger, en ovanligt hygglig karl.

SIXTEN.

Det var givet, att hon skulle bli olycklig. Hon gifte sig av praktiska skäl, för att få etthera och trevligt kamratskap. Menander tog henne uteslutande som könsvarelse. Han förstår inte elt uns av kamratskap, han är från en annan tid. Men med Esters naturell, där inte kärleken vaknat ännu och ännu mindre sinnligheten, måste ju ett sådant förhållande bli olidligt i längden.

NINA.

Jag hoppas hon skiljs från honom nu.

SIXTEN (otåligt, går av och an).

Nej, nu kan jag inte vänta på mamma längre. Det tycks vara omöjligt alt få fem minuter av sin egen mor nu för tiden. Jag måste tala med henne om det där lånet åt samfundets byggnadskassa. Mamma tänker gå i borgen för femtio Lusen. Men det bör hon inte göra. Allra minst sedan den där Änstrand blivit kassör.

NINA.

Jag har redan talat med henne om den saken. Hon har så gott som lovat mig att icke gå i borgen.

SIXTEN.

Det var då väl. Då går jag i frid till mina böcker. Hälsa Ester.

NINA.

Hon stannar till kvällen.

(Sixten går ut genom fonden.)FEMTE SCENEN.

Nina, ester, erika från vänster.

ERIKA (stannar i dörren. Hon håller om sig on hastigt p&kåstad nattrock).

Har herr A nsirand gått?

NINA.

Nej.

ERIKA.

Om han ämnar gå, innan jag blir färdig, så be honom dröja etl ögonblick.

NINA.

Stiger du upp? Du har ju feber?

ERIKA (ivrigt).

Del känner jag inte av längre. Jag måsle upp. Jag har fält en idé, som jag gärna vill ha utförd. Vill du be herr Anstrand stanna?

NINA.

Nej, men jag skall framföra din önskan att få träffa honom.

(Erika går ut till vänster.)

NINA (sätter sig breclvid Ester, vänligt).

Kära Ester, vi deltar alla så innerligt med dig.

ESTER (återhåller sina tårar).

Om du visste — Jag kan inte tala om, hur jag känner. En sådan förlust som min kan inte uttryckas med ord.NINA.

Jag kan falla det utan ord.

ESTER.

Ibland är det så, att jag rent av domnar av smärta. Varje minut känner jag som en kniv i hjärtat och en förtvivlan utan gräns.

NINA (trycker tyst liennes hand).

ESTER.

Jag skulle vilja komma härifrån — från världen och människorna — från livet. Ack om jag hade en modig vän som ville hjälpa mig att dö.

NINA.

Jag har också ibland ilen där längtan till döden. Det är som en oemotståndlig dragning. Självmordsidén kan suga sig fast som en orm i hjärtat.

ESTER.

Men jag vågar inte döda mig själv. Tror du, att Sixten eller Vilhelm skulle vilja göra mig en sådan tjänst?

NINA (skakar på huvudet).

Så mycket kan man inte begära av en vän. Vänskapen sträcker sig inte så långt.

(En telefonringning i hallen.)

NINA (reser sig'.

Ursäkta mig ett ögonblick. (Hon går ut i hallen. Dörren lämnas öppen så att man hör henne tala.)DEN VITA DUVANS SAMFUND

NINA (erinrar sig).

Det är sant, du har inte reda på hela den där historien. Vi ville inte störa dig med det, mitt i din djupa sorg.

Hallå. Ja, Är det du Vilhelm? Visst får du det. Nej, du stör inte alls. Ester är här. Välkommen. (Hon kommer åter in.) Det var Vilhelm. Han har havt brev från Svante som han ville delge oss. — Jag undrar just, om Svante har lyckats få något spår av Magnhild ?

ESTER (intresserad). Söker han henne?

ESTER.

Jag vet inte mer än att Magnhild reste utomlands — till Paris tror jag — med en affärsman, som tänkte gifta sig med henne, när han blivit skilld från sin fru. Jag tyckte det var ett mycket oförsiktigt steg av Magnhild. Sedan har jag varit nog likgiltig alt inte ta reda på, hur det gått henne. Jag har varit så försjunken i mitt eget lidande. Det gick förmodligen olyckligt?

NINA.

Stackars Magnhild. Det kunde inte gå värre. En morgon, innan de ännu stigit upp, kommer poliser in och arresterar mannen för stora falsarier. — Vilket ögonblick för Magnhild, den stolta, hederliga, blygsamma Magnhild. Att människor skall få gå igenom sådant.

ESTER.

Hur kunde hon tro så blint på en man?

NINA.

Hon älskade lionom oerhört. Och somliga måste känna ett gränslöst förtroende, när de älska. — Han lär för övrigt sett ut som ett manligt ideal. De mest skeptiska finansiärer trodde honom som guld.

W

Och sedan?

ESTER.

NINA,

Sedan försvann Magnhild spårlöst. Hennes härda släktingar här, som aldrig brytt sig vidare om henne, de lät henne helt enkelt vara försvunnen och tvådde sina händer. Men vi kamrater uppdrog åt Svante alL resa ut och söka upp henne. Hittills har han sökt förgäves, men nu lät det nästan på Vilhelms lon, som om det senaste brevet innehöll något glädjande. — Vilhelm är strax. här. Han telefonerade från tidningskiosken här bredvid.

ESTER.

Är det kamraterna, som betalar Svantes resa?

NINA.

Ja.

ESTER (ivrigt'1.

Ni tänker väl inte lämna mig utanför?NINA.

Vi tog alldeles för givet, att du ville vara med, bara du fick reda på saken.

ESTER.

Naturligtvis.

SJÄTTE SCENEN.

Nina, ester, Vilhelm från fonden.

VILHELM (sedan han hälsat, rörd af glädje'.

Svante har funnit Magnhild.

NINA.

Vad säger du?

ESTER.

Så innerligt väl.

NINA.

Det var nästan mer än jag vågade hoppas.

VILHELM.

Om några dagar har vi dem här begge Lvå, tänker jag. Då får vi höra vilka äventyr hon har gått igenom.

NINA.

Svante måtte ha riktig spårhundsbegåvning. Det är ingen lätt sak att liiLla en förlorad människa i en världsstad.VILHELM (ler).

Kalla henne bara inte »förlorad flicka» här hemma, för då är del bäst hon ger sig av igen.

NINA.

Vi skall vara mycket försiktiga, så alt det inte kommer ut några fantastiska historier om hennes öden i Paris. Hon har havt Lill-räckligt ledsamt och bör slippa sten på börda.

ESTER.

Vi måste skaffa henne en bra plats.

VILHELM.

Jag tänker Svante ordnar hennes framtid på bästa sätt.

NINA.

Svante ?

VILHELM.

Han älskar henne. Det var allt kärleken som fann henne. Endast den kan övervinna sådana svårigheter.

NINA (förvånad'.

Talar du om kärlek? Det är ju din åsikt, att kärleken är död?

VILHELM.

Jag har ändrat mig.ESTER.

Alla ändra sig — när det blir deras tur.

VILHELM.

Låt det bli oss emellan, det jag sa’ om Svante och Magnhild.

NINA.

Vi skall inte förråda elt ord.

VILHELM.

Det är bara mina egna gissningar och reflexioner. Parterna själva har ännu ingenting anförtrott mig. Men varför skulle inte Magnhild kunna vekna inför en sådan hängivenhet, som Svantes?

SJUNDE SCENEN.

NINA, ESTER, VILHELM, ERIKA Mil Vänster.

ERIKA (brådskande).

Nu Ester är jag färdig. (Hälsar på Vilhelm i förbigående.) Herr Anstrand har väl inte gått?

NINA.

Han är kvar därinne.

ESTER (till Erika)..

Vad är del för idé du fått? Vad tänker du ta dig för?ERIKA (till Ester).

Jag vill äntligen, att du skall få se prov på Aiistrands andliga kraft. Att se honom, det är att tro, Den mannen är underbar. Koin så går vi in. (Hon knackar på dörren till höger.) Det är Erika. (En röst svarar: kom in.) Kom Ester. (Hon tar henne vid handen och för in henne.)

NINA.

Det skall bli eget att se, om Ester kan stå emot?

VILHELM.

Stå emot? Vad? (Man hör att han tänker på annat.)

NINA.

Andarna förstås.

VILHELM.

Ja, det är ju sant. De eviga andarna. — Lever de verkligen ännu? Det är rent obegripligt, att sådana där illusioner ännu i vårtid kunna frodas.

NINA.

I ett och annat fall är det obegripligt. Men i stort sett är det ganska begripligt, när man tänker på vår ofullständiga och besynnerliga folkupplysning.

VILHELM.

Ja du har rätt, alldeles rätt. Så länge den obligatoriska undervisningen omhuldar mv-sterier och uppenbarelser, är det fullt konsekvent att vara andedyrkare. Så länge det kritiska sinnet skall dödas hos barnet, kan det icke blomstra hos folket, det är ju solklart.

NINA.

Jag är ett offer för vidskepelsen hos andra. Den har skövlat mitt liv. Kanske det år därför jag ser så klart, hur systemet vidskepelse och bedrageri har rötter över hela landet i snart sagt varje skola, i nästan varje lärobok. — Men det borde inte vara så, alt endast offren se.

VILHELM.

Det är många som ser. Men de har inte enat sig om något rensningsarbete ännu. Det kan väl inte länge utebli.

NINA.

Jag fruktar, att det dröjer mycket länge. När en sådan person som lierr Anstrand kan vinna en stor och trogen

menighet i själva vår upplysta huvudstad.

VILHELM.

Här är ju ungefär samma läroplan som i det övriga landet. Om jag inte missminner mig, så är det tre gånger så mycket andelära i veckan som naturvetenskap. Litet mindre för de förmögnare än för de fattiga. Äten skillnaden är obetydlig.NINA.

Så många detaljer i undervisningen, som skulle kunna ändamålsenligt ändras till förmån för barnen, om viljan till kunskap vore större och till tro mindre.

VILHELM.

Menar du det där om åsnorna?

NINA.

Nej, hvad är det?

VILHELM.

»Du skall icke hava lust till din nästas åsna». Hundra tusentals barn har här under århundraden förmanats, att icke ha lust till detta hos oss obefintliga djur. — Det är ju en småsak mot mycket annat. — Värre är att alla de stackars barnen utan fäder, eller med brottsliga fäder och mödrar, skall iplantas att hedra sina föräldrar.

NINA.

Öm den där Anstrand har några barn — och om de inte är alldeles utan omdöme och samvete — måste de se sin fars bedräglighet.

VILHELM.

På samma gång måste de hedra honom — för alt han har behagat alstra dem. Pedagogiska rättsprinciper.DEN VfTA DUVANS SAMFUND.

NINA.

Det är inte alls underligt, att livet ger oss så litet av sanning och glädje.

VILHELM (deltagande'.

Du sa’ nyss, alt ditt liv var skövlat. Det gjorde mig så ont att höra. (Lågt, känsligt.) Det är du, Nina, som givit värde åt mitt liv.

NINA.

Jag? Hur kan jag ge värde åt någon eller något? — Jag är slut. Jag är död. Jag är som ett lik. För mig har livet gått i kras som en kristallskål, som någon slår ur ens händer.

VILHELM (beundrande).

Den som känner så djupt och fint som du, den är minsann inte död.

NINA.

Men jag har förtärt mitt eget hjärta av sorg. Jag har inte längre något hjärta. — Men varför säger jag det till dig.

(Hon lutar sig mot bordet och döljer ansiktet i händerna.)

VILHELM (lågt).

Jag vet varför du säger det till mig, till mig. Du känner, alt jag älskar dig.

just

NINA (ser på honom, tacksamt, vemodigt). Älskar du mig? Kanske jag havt en svag

aning om det,

nägongäng. — Det är ljuvt attvara älskad. — (Skakar huvudet.) Nej, Vilhelm, jag kan inte älska dig. Det gör mig mycket ont alt säga dig det.

VILHELM (tar hennes hand, bevekande).

Säg det inte så bestämt, inte så avgörande.

NINA.

Den som kunde glömma. Men det går inte för 111ig.

VILHELM (släpper hennes hand).

Det kommer kanske inte att gå för mig heller.

NINA (tar hans hand, innerligt,!.

Du har väl inte något agg till mig nu? Du är inte ond på 111ig, säg?

VILHELM (ärligt).

Jag skulle vilja bereda din tycka på bekostnad av min egen, om det gällde. — Låt 111ig söka »honom» — jag vet vem det är — och tvinga honom att komma igen?

NINA (förskräckt, npprördj.

Tala inte så. (i annan ton.) Han är gift nu.

VILHELM.

Ja, jag vet del.

NINA (lönlöst).

Varför gifte han sig?DEN VITA DUVANS SAMFUND.

VILHELM.

För all bli skuldfri.

(Ninas huvud sjunker åter nod i händerna).

ÅTTONDE SCENEN.

NINA, VILHELM, FRU MONTIN från fondcil.

FRU MONTIN (klädd i svart fotsid dräkt och svart spetsslöja pfi huvudet. Överst tronar som prydnad en vil duva av silver).

God dag lilla Nina. Är din mamma hemma?

NINA.

Mamma är i sitt rum. Hon har besök.

FRU MONTIN (märker, alt de undrande ser pä hennes hårklädsel).

Ni ser på min duva? — Som en belöning har jag av församlingen fålt rättighet alt bära denna prydnad. Det var mitt förslag till namn för samfundet, som enhälligt antogs. Man ville ge 111ig ett tecken på sympati och förtroende. (Blygsamt.) Fast jag gjort så litet, ack så litet.

NINA.

Herr Anslrand, Ester och Erika är också därinne.

FRU MONTIN (milt).

Den kära Ester, hon är snart en av de våra. Vem skulle vågat hoppas det? Men sanningens makt är stor.NINA.

jag tycker del är upprörande, att ni begagnar er av Esters sorg.

FRU MONTIN (tillrättavisande'.

Ester är inte den första mor soin förlorat sitt barn. Jag vet en annan, som blev nästan vansinnig av sorg, men räddades genom andarnas gemenskap. Hon fick tala med sina barn i andevärlden. Hon stod i förbindelse med dem. De voro inte skilda längre. De berättade för modern sina tankar och känslor, de jollrade med henne och älskade henne.

(Paus, Skymningen har fallit på. Nina tänder den elektriska belysningen.)

NIONDE SCENEN.

NINA, VILHELM, FRU MONTIN, ERIKA från högel'.

ERIKA (till fru Montin i högsta iver).

Du kommer som efterskickad. Det var din skyddsande, som drev dig hiL. Anstrand vill ge" oss en stund av glädje och uppbyggelse. (Hon börjar ordna för en seance. Isolerar en plats åt vänster.) Vill ni hjälpa mig med den här skärmen, herr Nordlund? Tack. (Han hjälper henne alt skjuta en avdeiningsskärm till förgrunden strax bakom den ensamma stolen, parallellt med väggen.) Så där ja. Nu skall jag gå efter en tjock duk.

(Hon går ut till vänster.)FRU MONTIN (beklagande).

Om ni nu inte vore tvivlare, kunde ni få vara med. Men de flesta medier — och däribland Anstrand — är så känsliga för otrons strömmar, att de inte kan komma i trance, om tvivlare är närvarande. Därför måste ni nog lämna oss.

VILHELM.

Jag för min del har ingen som helst önskan atl vara med.

NINA (Ull Vilhelm).

Låt oss gå upp till Sixten, medan deras lilla sällskapsspektakel varar. — Han vilt också gärna höra nyheten om Magnhild.

(Nina oeli Vilhelm går ut genom fonden.)

(Fru Montin låser dörren efter dem med nyckel.)

TIONDE SCENEN.

FRU MONTIN, FRU CRANTZ, ESTER, ANSTRAND från höger, erika från vänster. Sedan Sixten, Nina och vilhelm från höger.

FRU CRANTZ (går fram till fru Montin och faller henne om halsen).

Du skall få se att det blir en välsignad stund. Vi är alla i en så aningsfull stämning.

(Ester, förgråten, sätter sig för sig själv till höger). ERIKA (till Anstrand).

Ar ni nöjd med mina anordningar?ANSTRAND (jämkar litet på stolen och skärmen).

Det är mycket bra. — Jag får även be om att dörrarna läsas.

FRU MONTIN.

Jag har redan låst dörren till hallen.

FRU CRANTZ.

Frän de andra hållen kommer ingen.

ANSTRAND.

Tillåt mig att ett ögonblick söka samla min kraft. (Han går till vänster i förgrunden, håller ansiktet i händerna och låtsas bedja. Samtidigt passar han på att oförmärkt. se efter, om han säkert har i inre rockfickan sina erforderliga rekvisita: en liten mycket tunn slöja och en fin käpp, sammanviken som ett meter-mått. När han kontrollerat deras därvaro, blir han varse bredvid sig' en skål med blommor. I blixtsnabb fart nyper han åt sig tre små vita blommor och stoppar dem i fickan.' Vänder sig åter till de andra, högtidligt.) Nu är jag redo. — Jag vill börja med fjärrskådande. Har någon av syskonen ett föremål att lägga på min hjässa?

(Det blir en viskande överläggning mellan damerna. Under tiden sätter sig Anstrand i den ensamma stolen, knäpper händerna och blundar.)

ERIKA (går fram till Ester. I låg ton).

Du har säkert på dig en hårlock av din son?

ESTER.

Ja. (Hon knäpper upp en knapp i sitt klädningsliv och tar fram en liten medaljong, som hon räcker Erika.)

(Under tiden har fru Crantz varit inne i sitt rum efter ett kuvert. Duri lägger Erika medaljongen och [-«vor-]ämnar-] {+«vor-]ämnar+} den till fru Montin, som placerar den på An-strands huvud.)

ANSTRAND (i hesviirjelseton'1.

Låtom oss koncentrera våra tankar och' viljor.

(En stunds tystnad. Alla samla sig.)

ANSTRAND (liksom hesjlilad).

I denna stämning måste jag gråta sorgens tårar. Jag förflyttas till ett litet barns dödsläger. Natt, jämmer, förtvivlan. Jag känner överallt tårar; tårar. Jag ser inte ännu dragen. Jag ser inte ännu anden, men jag känner övertygelsen, alt här var ett stort löfte, som slocknade. Barnet lämnade jorden. Hade det icke lämnat jorden, skulle del haft en stor framtid. Andeingivelsen är icke här så tydlig. Jag kan icke läsa skälet varför barnet dog.' Det svävar dock för mig som om det på något sätt skulle varit för sin moders skull. — Nu ser jag ett litet anlete, __ ljust, ovall, mörka ögon, mörkbrunt hår, håret delat på sidan, ligger fint och mjukt snett över pannan. Den är bred och hög.' Blicken är en mogen mans, icke ett barns. Det förefaller mig vara en liten gosse. — Näsan år välslcapad, läpparna fylliga. Hela huvudet tyder på förfining. — Anden längtar efter sin mor. Han lämnade jorden trots sina lovande utsikter. Nu ser jag bättre. Han lämnade jorden föratt från andevärlden kunna övertyga sin mor, att det finns ett liv efter delta. Sonen liknar sin mor. Det sonen tror kan således även modern tro. — Jag tycker jag ser ett namn som liknar »Al— Al—». Nej, jag ser inte klart, vad det skall vara. — Anden säger: Du skall bli i stånd till att förstå mycket som du nu anser vara övertro och vidskepelse. Andelivet skall giva dig nyckeln till livet.

(När han slutat liar Ester sjunkit ned på golvet med huvudet och armarna mot stolen.)

FRU CRANTZ.

Tack herr Anstrand. Det var gripande.

ANSTRAND.

Önskar de närvarande en liten manifestation? Jag känner som om den skulle lyckas.

FRU CRANTZ.

O ja, låt oss få en manifestation.

FRU MONTIN.

Det längtar vi efter.

ANSTRAND.

Får jag då be systrarna att binda mina händer.

FRU MONTIN.

Det behövs inte. Vi tvivlar inte.ANSTRAND.

To, jag anhåller all bli bunden. För de belackares skull.

(De binder lians bander.)

ANSTRAND.

Vilken av systrarna antecknar de möjliga knackningarna?

FRU MONTIN.

Det kan jag göra.

(Hon tar fram en anteckningsbok.)

ANSTRAND.

Lägg då över mig den tjocka duken. Och släck ljuset.

Erika breder över honom den förut hämtade duken och släcker belysningen.

Man bör någon ta på den låsta dörren i fonden. Sedan öppnas ljudlöst dörren till höger och Sixten stannar på tröskeln, osedd av alla.

Det begynner knacka i skärmen. Fru Montin streckar, summerar och läser: Albert. El t halvkvävt skri frän Ester. Strax därpå svävar en liten vit skepnad ovanför skärmen. Den syns och den försvinner tre gånger. Nya knackningar. Fru Montin läser upp: Till mamma. I detsamma kastas blommor frän skepnaden (ill Ester. Hon tar en av blommorna, kysser den och svimmar. Sixten kommer in, lyfter upp henne på en soffa och tänder belysningen. Efter Sixten kommer Nina ocb Vilhelm.)

FRU CRANTZ (förskräck!).

Sixten, hur vågar du skrämma oss så?

(Ett väl spelat stönande från Anstrand.)FRD MONTIN (med fasa).

Vel du inte, alt det kan kosta mediets liv alt bli störd i trancen?

ERIKA (kvider).

Tänk om han är död?

SIXTEN (lyfter av duken).

Han torde nog leva.

AN STRAND (stönar ifnyo).

Vilken smärta. Vad jag lider.

SIXTEN (tar fram käppen och slöjan bakom skärmen).

Det är väl inte så smärtsamt att svänga de liär. (Till sin mor.) Det här är anden.

FRU CRANTZ.

Inga förolämpningar.

FRU MONTIN.

De där föremålen bevisar ingenting. De är rena tillfälligheter.

ERIKA.

Ilur skulle sådana småsaker kunna bevisa någonting?

ANSTRAND (repar mod).

Käppen hör inte dit. Och slöjan är en materialisation, som anden själv lämnat som miune.FRU CRANTZ.

Där hör du.

ANSTRAND.

Ingen kan bevisa att den blivit hitförd av mig.

SIXTEN (tar u]jp två blommor från golvot vid Esters förra plats).

Blommorna är Irån vår egen skål.

ERIKA.

Det kan finnas likadana blommor i andevärlden. Det bevisar ingenting.

FRU MONTIN.

Anden kan ju själv ha plockat dem i skålen.

FRU CRANTZ.

Ja visst. Sådant händer ofta.

(Under tiden har Nina och Vilhelm ägnat sig ut Ester,

som blott långsamt återkommer till medvetande.)

ANSTRAND (med självkänsla).

Jag tillmötesgick med allvar och ansträngning en här till mig uttalad önskan. Det var icke för milt eget nöjes skull jag exponerade mig för detta pinsamma avbrott.

FRU CRANTZ.

Felet är mitt. Jag skulle tagit större försiktighetsmått. Kan ni förlåta mig? (Till Sixten).Dilt uppförande har varit i högsta grad ogrann-laga, ja oförsynt. Jag fordrar, att du ber herr Anstrand om ursäkt.

SIXTEN (upprörd).

Men mamma, han är ju avslöjad.

FRU CRANTZ (ond).

Nu går del för långt. Vill du be om ursäkt eller vill du ej?

SIXTEN (bockar sig djupt för herr Anstrand. Bittert ironiskt).

Jag beklagar det skedda såsom fullkomligt överflödigt. Den blinda trons folk — och deras ledare — skall man aldrig störa med bevisföring.En matsal. — Tre dagar efteråt.

FÖRSTA SCENEN.

FRU CRANTZ, FRU MONTIN, ERIKA. (Damerna står vid ett. fönster till vänster och ser ut.) FRU CRANTZ (lämnar fönstret).

Så många vagnar det var. Räknade ni dem? Jag hann till trettio, men sedan förvillade jag mig.

FRU MONTIN (lämnar också fönstret oeli återtar sin plats vid bordel, som är dukat med kaffe ocli blommor).

Det var ett ståtligt tåg. Jag undrar vems det kunde vara?

ERIKA (lämnar i sin tur fönstret. Alla tre fortsätta knffedrickningen).

Jag räknade till fyrtiotre.

FRU MONTIN.

Du bor bra till, Elisabet. Alla begravnings-tåg måsle förbi här. På de flesta galor får man aldrig se den väckande synen.

ERIKA.

Jo, när del är deras fur, som bor vid galan.

FRU MONTIN.

Ja då. Del är sant.

FRU GRANT/..

Här är mycket livligl och trevligt. Men vad särskilt liktågen angår, är del dem jag är minst nöjd med.

FRU MONT1N.

Varför det?

FRU CRANTZ.

Jag tycker det är sorgligt.

FRU MONTIN (förvånad, litet ogillande).

Sorgligt? Men snälla Elisabet, du är väl in le rädd för döden?

FRU CRANTZ (tveksamt;.

Det är kanske inte nyttigt, att tänka för mycket på döden och på de avlidna? Jag har börjat att undra över det på sista tiden.

FRU MONTIN.

Hur har du kommit på sådana tankar?FRU CRANTZ.

Efter Sixtens ledsamma uppträde har jag kommit ännu mera fjärran frän mina barn.

FRU MONTIN.

Det är deras fel. De håller sig så fientliga mot allt andligt.

FRU CRANTZ.

Det är kanske mitt fel också. De två sista åren har andevärlden, och särskilt min älskade Oscars ande, så uteslutande gripit mitt intresse, att jag inte haft mycket över för mina levande barn. — Jag har börjat all grubbla över det berättigade i mitt handlingssätt.

FRU MONTIN.

Tro mig, Elisabel, din samvetsoro är icke på sin plats. Du har alls icke försummat dina barn. Tvärt om, du har varit en utmärkt mor.

FRU CRANTZ.

Jag ser om dem, alt de har allt, vad de behöver. Men är det nog? Deras kärlek har jag snart inte längre, därför all jag lålil deras själar och min själ förlora sammanhållningen med varandra.

FRU MONTIN (otåligt).

Men jag säger ju, alt det är deras fel.M "

TREDJE AKTEN.

FRU CRANTZ.

Det kan dock tänkas, Vendla, att om föräldrar och barn ha olika livsåskådning, bör de gå halva vägen var för att träffas. Ingendera parten bör tyranniskt fordra, att den andra går över till honom. Däri har jag felat. Och jag har tröttat ut mina barn genom att ständigt tala om min andliga övertygelse. Man glömmer kanske alltför lätt, när man tror, att tvivlare har sin individuella rätt alt icke tro.

FRU MONTIN (förskräckt).

Elisabet, du har själv börjat att tvivla?

FRU CRANTZ.

Nej, Vendla, ett liv efter detta, själens odödlighet och andarnas gemenskap tror jag alltjämt på.

FRU MONTIN.

Varför är du då så förändrad?

FRU CRANTZ (efter en paus, sorgset).

Mina barn kommer kanske att flytta ifrån mig. Därhän har det gått. — Vi som var så lyckliga förr.

FRU MONTIN.

Sådana barn. De borde blygas.*?. •'gPø '

FRU CRANTZ.

Det är kanske det bästa. Vi förstör tillvaron för varandra.

FRU MONTIN.

Alt övergiva sin mor. Del är hjärtlöst. ANDRA SCENEN.

FRU CRANTZ, FRU MONTIN, ERIKA, SIXTEN från fonden.

SIXTEN (ser efter vilka som är diir innan han går in). Goddag, tant Vendla.

FRU MONTIN.

Goddag min käre gosse.

ERIKA.

Vel du vems begravning del var?

SIXTEN.

Den gamle Syranders, vid högskolan.

ERIKA.när de är döda. Och vem som helsl kan få tala vid dem. I livet är de vanligen ganska oåtkomliga.

ERIKA.

Hur kommer det sig, att professorer ofta blir så rysligt gamla?

SIXTEN.

De liar kanske tillfälle att vila sin hjärna. Syrander var inte lastgammal. Han var i sin bästa ålder — för en professor —. Bara sjuttio år.

ERIKA.

Vem skall nu bli hans efterträdare?

FRU CRANTZ.

Vill du ha kaffe, Sixten? ;Hon serverar honom.)

SIXTEN.

Tack. — jag har hört sägas, alt Syrander skall efterträdas av Sven Anker. Han har dokumenterat sig som den mest kompetente geolog vi har nu.

FRU MONTIN (förvånad'.

Anker? Det var ju en obetydlig, ja underhaltig person ?SIXTEN (protesterar).

Anker underhaltig? Vem har sagt det? (Ändrar ton, bittert). Jo, tlet var sant — andarna.

FRU CRANTZ (illa liil mods).

Det vore ju glädjande, om Anker fick sådan framgång.

SIXTEN.

Ja, det vore mycket glädjande, för då kunde han ha råd all skiljas från sin hustru.

FRU CRANTZ.

Ar den skilsmässan en penningsak?

SIXTEN.

Helt och hållet. Han vil 1 i nte skiljas från henne, om han inte kan återbetala henne vad hon kostat på honom.

FRU CRANTZ.

Har du träffat Anker?

SIXTEN.

Nej, inte på två år. Han har varit utomlands hela tiden. Men i morse hade jag ett kort, att han tänker besöka mig i dag. (Ser på klockan.) Han år snart hår.

FRU CRANTZ (ängsligt).

Du tar väl emot honom på ditt rum ?SIXTEN.

Naturligtvis. Om du inte känner någon önskan att träffa honom?

FRU CRANTZ (oförstående).

Jag? Skulle jag önska träffa Anker?

FRU MONTIN.

Det var dä verkligen en rolig idé.

SIXTEN.

1 mammas ställe skulle jag känna behov atl uttrycka min ledsnad över vad som varit.

FRU CRANTZ (häftigt).

Vad menar du? Hade inte jag rättighet att skydda min dotter?

FRU MONTIN (upprörd).

Skall din mor be om ursäkt kanske för att hon gjort sin plikt?

SIXTEN.

Är det inte alltid sorgligt, när man utan grund misstänker en person för dåliga egenskaper, och handlar därefter?

— Ninas lidande vill jag inte tala om, det gör mig allt för ont. (Till fru Montin.) Jag menade inte, att mamma skulle be Anker om ursäkt. Hon skulle bara uttrycka sin sorg över att ha blivit så grundligt missledd.FHU MONTIN.

Du glömmer dig Sixten.

SIXTEN.

När man av dårskap trampat på två människors hjärtan, är det inte tor mycket, alt man åtminstone uttrycker sitt beklagande däröver.

ERIKA (avbryter med Hit samtalet).

Får vi la bort kaffet? Kommer inte herr An strand ?

FRU MONTIN (till fru Crantz).

Väntade du honom?

FRU CRANTZ.

Ja. Jag skrev en liten biljett till honom redan i går morse — han kan inte träffas med telefon — att jag önskade tala med honom om några hjälpbehövande. Jag bad om svar, så framt han inte kunde komma. Men jag har inte fått något svar.

(Sixten ler för sig själv,)

FRU CRANTZ.

Varför ler du?

SIXTEN.

Jag ler för alt inte gråta.FRU CRANTZ (till Erika).

Vänta en stund med all duka av. I fall Anstrand skulle komma. — Del finns varmt kaffe i köket. Han tycker så myckel om kaffe.

FRU MONTIN (med tillförsikt).

Han kommer nog litet senare, skall du få se. _ Men jag skulle ju få läsa brevet från hans hustru V

FRU CRANTZ.

Ja, jag har det därinne i milt rum. (Hon och fru Monlin går mot höger.) hör en viss summa i månaden avstår hon från kravet alt få igen sin man.

FRU MONTIN.

»Den vila duvan» betalar henne säkert gärna en ganska slor summa för att hår få behålla sin största andliga kraft.

(Fruarna går ut till höger)

TREDJE SCENEN.

ERIKA, SIXTEN.

SIXTEN (springer upp).

Jag kan inte. Del går inte. Jag kom ju in för att säga henne vad som hänt, ochjag kan inte få ell ord över mina läppar. — Du får göra del, Erika. Nina kan heller i nle.

ERIKA (förskräckt).

Vad är det? Vad har hänt?

SIXTEN (går av ocli an, utom sig).

Atl höra sin egen, älskade mor så rörande naivt vänta på den skurken — Iro honom — hålla kaffe varmt åt honom — allt under det han redan passerat Köpenhamn på väg ut i världen, med hennes pengar som golt kap.

ERIKA (sj tu i kor ned på en stol;.

Har — Ans Irand — rest —

SIXTEN.

Han har ry ml med mammas femtio lusen.

ERIKA (alldeles överväldigad).

Nej, skona oss, skona oss. Det kan inte vara möjligt.

SIXTEN.

Mamma hade så golt som lovat att inte gå i borgen för del där byggnadslånet. Men sedan jag — efter vad hon tyckte — hade förolämpat Anstrand, ville hon visa honom silt fulla förtroende och så lämnade hon sitt namn, Det var för alt goltgöra, men det var också av opposition mot Nina och mig. —Om någon barmhärtig människa ville säga mig varför just Anstrand skulle bli kassör i samfundet? En vilt främmande karl? Där fanns väl kända och hederliga personer all välja på?

ERIKA.

Skälet för all han blev vald, det var all vi hoppades, all han möjligen skulle kunna skallå pengar på ockult väg.

SIXTEN.

Finns det då ingen gräns för enfalden?

ERIKA.

Sixten skall inte förhäva sig nu. En oredlig andens tjänare bevisar ingenting för lärans opålitlighet. Inte får man bedöma en religion eller elt samfund efter en eller annan svekfull medlem. Vilka skulle då beslå? Men nu kommer förstås våra fiender att slå mynt av denna här ledsamma händelsen.

SIXTEN.

Jag gör mig inga stora förväntningar. Jag vet, att vidskepelsen motstår både eld och vatten. För din och tant Vendias räkning hoppas jag ingenting. Men det är inte alldeles omöjligt, att Anstrands flykt skall verka som en avkylande dusch på mamma och Ester. I så fall är inte priset för högt. Allt vad vi har skulle Nina och jag vilja offra för att få igen vår mor.FJÄRDE SCENEN.

ERIKA, SIXTEN, NINA.

NINA (jued orolig iver).

Har du sagt del nu?

SIXTEN.

Nej, jag kunde inte.

NINA.

Men mamnia måsle nu snart få vela det. För var timme som går, biir det niera sårande för henne att hållas utanför.

ERIKA.

Jag skall undanbe mig uppdraget.

SIXTEN.

Mamma har varit så vek de sista dagarna. Jag har sett, alt hon varit ett rov för slitningar och själskval. Om slaget kommer genom Nina eller mig blir det så lätt en anstryk-ning däri av seger för oss, av triumf, som måsle kännas förödmjukande lör henne. Men vi vill inte förödmjuka henne, det vore det sisla, som skulle komma i våra tankar.

NINA.

Nu vet jag. Vi skall be Svante berätta hela förloppet för henne, Del är ju förresten han, soin har bäst reda på saken.TREDJE AKTEN.

SIXTEN.

Lål oss då genast försöka få lag i Svante.

(Sigten och Nina går ut genom fonden.)

FEMTE SCENEN. erika, direktör menander.

ERIKA (ensam).

Femtio lusen. Det är ju förfärligt.

MENANDER (från höger).

Goddag bästa fröken Martinson. Jag har just hälsat på Elisabet. Jag sökte henne fölen viktig angelägenhet jag ville tala ined henne om. Men hon var inte ensam. Nu

Elisabet sa' jag skulle finna er i salen står det till?

ERIKA.

Dåligt.

MENANDER.

Vad nu då? Har ni gäll och förkylt er om igen?

Nej, jag mår nog bra. Men vi har fått ledsamheler.MENANDER ("dystert).

Ack, vern har inte ledsamheter. Det var just om mina personliga bekymmer jag önskade rådgöra med Elisabet — Ni, fröken Martinson är också ganska klok och deltagande. Får jag anförtro er, vad som trycker mig?

ERIKA (intresserad och smickrad). Gärna.

MENANDER (med en suck).

Del är på del viset, att Ester vill överge mig.

ERIKA.

Är det möjligt? Vill hon svika sina plikter?

MENANDER.

För att vara uppriktig, måste jag bekänna, att vårt äktenskap har inte varit lyckligt. Ester blev inle för mig, vad jag hoppades, inte den hängivna, ömma hustru jag behöver. Jag gjorde kanske förståndigast i att låta henne gå, och försöka min lycka på annat håll. Men jag är fäst vid henne trots allt. Jag vill gärna behålla henne och hoppas på bättre tider.

ERIKA.

Ester har varit så försjunken i sin sorg, men tiden läker alla sår.MENANDER.

Därför vill jag bemantla mig med tålamod.

— Hennes sorg liar varit så överdriven. Jag, som har ett känsligt och kärleksfullt hjärta, var också mycket fäst vid vår lilla gosse. Jag sörjde och sörjer honom ännu djupt. Men inte får man låta förlusten av ett sex månaders

barn förkrossa ens hela tillvaro.

— Hon har inte haft en tanke för mig, sedan barnet dog.

ERIKA.

Det är mycket illa.

MENANDER.

Hur det nu skall gå, sedan hon tror sig ha kommit i förbindelse med lille Alberts ande, vet jag inte.

ERIKA (överLygad).

Därigenom blir allting bättre. Hon kommer all bli lugnad.

MENANDER.

Det är det man får se. Man får avbida tiden. Jag har just aldrig varit för ande-skåderier och sådana — ursäkta — överspändheter, men skulle de göra mig en tjänst, blir det naturligtvis en annan sak.

ERIKA (patetiskt).

Ni skall få se, att er sons ande kommer att rädda ert äktenskap.MENANDER (livligt).

Del var just därhän jag ville komma. Kanske man skulle kunna fä eLL uttalande i den vägen? Förstår ni mig rätt?

ERIKA.

Ni vill, alt den lille Albert skall uttala sig mot skilsmässan?

Just det.

MENANDER.

ERIKA.

Men det kan inte ske genast. Visserligen utvecklas man mycket fort i andevärlden, men man kan ändå inte begära att ett så spätt barn som er lille Albert redan skall ha kunnat sätta sig in i vad äktenskaplig trohet fordrar och förstå del omoraliska i skilsmässan. Vi måste ge barnet lid till mognad.

MENANDER.

Hur lång lid?

ERIKA (blygsam!).

Det vågar jag inte uttala mig om. Jag hör inte till de mest initierade.

MENANDER (mot sin vilja svagt leende).

Det är kanske bäst alt jag låter den där herr Anstrand avgöra liden. Han vägar nog.ERIKA (med en rysning).

T:ila aldrig mer om Anstrand. Han finns inle längre för mig. Han har aldrig existerat.

MENANDE R (bestfirt).

Är han redan avslöjad?

ERIKA.

Nej, det menar jag inte. Men han har fallit ur nåden, ur helgelsen. Han kunde inle motstå girighetens frestelse, därför (lågt och med svårighet; grep han Elisabets penningar och rymde. Femtio tusen kronor har han bestulit oss på.

MENAN DER (rusar upp).

Sakramenskade andeskojare. Vad har ni gjort för att lä honom fast?

Jag vet inte.

ERIKA.

MENANDER.

Låter ni honom bara helt enkelt ge sig iväg ?

ERIKA.

Jag har inte reda på någonting. Fick nyss höra om stölden och sitter här som bedövad.MENANDER (häftigt).

Men inte tluger det inte. Tjuven måste gripas. (Ämnar gå.)

ERIKA (söker hejda honom).

Vi vet inte än om samfundet önskar hans gripande.

MENANDER (ond\

Fattas bara. Nu kan det vara nog med

pjoller. (Han skyndar ut genom fonden utan att hälsa på Svante och Magnhild, som han möter i dörren.)

SJÄTTE SCENEN.

ERIKA, SVANTE, MAGNHILD. MAGNHILD.

Han måtte haft väldigt bråttom?

ERIKA.

Ja, för att få Anstrand fast.

SVANTE.

Hade han lugnat sig litet, skulle han fått veta, alt det är gjort.

ERIKA.

Vad säger ni, är han gripen?SVANTE.

Han är i polisens säkra förvar. Och där iar han nog stanna en lid. Han var känd för dem. Hade åtskilliga föregående meriter.

ERIKA (sjunker ned, med ansiktet i händerna).

Jag må säga. — Man får gå igenom skak-ningar.

MAGNHILD.

Den kära tant Elisabet, hur bär hon det?

ERIKA.

Hon vet ännu ingenting. (Till Svante.) Nina och Sixten söker er, för alt ni skulle underrätta henne om hela förloppet.

MAGNHILD (livligt).

Låt mig börja. Jag vill göra det så försiktigt. (Rörd.) När Svante reste ut för att ta reda på mig där ute i min förtvivlan, vem var nere vid tåget om inte den rara tant Elisabet. Och hon stack en stor sedel i handen på Svante och viskade: Se här, om

inte kamraternas insamling skulle räcka. Och skriv, om det behövs mera. Äntligen att vi får igen vår kära Magnhild. (Torkar sina ögon.) Kan inte sådana ord röra en ända in i hjärte-io len?SJUNDE SCENEN.

ERIKA, SVANTE, MAGNHILD, ESTER Ocll NINA

från fonden.

NINA (utbrister;.

Där är ju Svante. Sixten söker dig på alla håll i telefon.

SVANTE.

Det skall lian slippa. (Går ut genom fonden.)

NINA.

Kära Magnhild, välkommen igen. (Hon omfamnar henne. Ester gör likaså.) Du har skrämt oss något gräsligt. Varför lät du inte höra av dig?

MAGNHILD.

Jag var så förtvivlad. Mig som livet skulle ha så svårt alt la kål på, jag tänkte döda mig.

ESTER (deltagande).

Tänkte du också döda dig? Varför? MAGNHILD.

Jag trodde att jag skulle få etl barn.

NINA (lugger armen deltagande om Esters hals). Här är en stackars kvinna, som ville dö för alt hon förlorat sitt barn. (Lägger m-munom Magnhilds hals) Och här en som ville dö för att hon skulle få ett barn.

MAGNHILD.

Inte för barnets skull förstår du, i och för sig. Men under sådana förhållanden. Efter ett så förfärligt bedrägeri. Nej, jag vill inte tänka på, vad jag har gått igenom. Lyckligtvis var det endast min uppskrämda fantasi, utan spår av verklighet. Men jag genomlevde alla en övergiven, hjälplös moders kval. — Vad de gjort världen usel för oss.

NINA.

Hur har vi kunnat låta dem göra den sådan? Lögnens grymma, mörka horder.

ERIKA (som sysslat vid bordet).

Det är visserligen nära middagen, men kanske ni ändå inte försmår en kopp kaffe?

MAGNHILD.

Nej tack, jag har inte sinne för någon förtäring just nu.

ESTER.

Inte jag heller. Jag fick bud från Sixten alt komma hit för alt få höra något allvarligt. Jag känner mig nästan rädd.VILHELM (trycker Ninas hand, med stor tillfredsställelse).

Äntligen slår befrielsens timme. Nu skall det väl bli litet ljus i mörkret.

NINA (ängsligt).

Låt oss inte triumfera för tidigt. Vi vet inte ännu slutet.

VILHELM.

När bedragaren är avslöjad och fast, så har vi väl skäl att triumfera?

NINA.

Du glömmer mamma. Allt beror på, om hon efter detta lämnar samfundet eller stannar kvar. Därpå hänger vårt hopp om en lugn och fridfull framtid eller idel schism och sorg.

ESTER.

Vad talar ni om?

MAGNHILD.

När Sixten kom ner till stationen går för att möta Svante och mig,

i förr-fick han

ÅTTONDE SCENEN.

ERIKA, MAGNHILD, NINA, ESTER, VILHELM från

fonden, sedan anker, svante, sixten från fonden.se en person, som han ögonblickligen kände igen, smyga in i en tredje klassens vagn på det tåg, som strax därpå skulle avgå. »Jag slår vad om», viskade Sixten, »att i den väskan han bär i handen ligger mammas pengar, som han jusl i dag lyft i banken för att omedelbart avbetala byggnadskostnaderna.» Sixten undrade hur han skulle hinna få tag i en detektiv. Själv kunde han inte följa efter, han skulle blivit igenkänd. Då fattade Svante ett raskt beslut. Han köpte sig en biljett och steg in i samma kupé som Anstrand.

ESTER (griper hennes haml i häftig bestörtning).

Anstrand ?

MAGNHILD (fortsätter).

Svante och Anstrand hade sällskap till Köpenhamn och kom båda igen i morse. Sixten hade naturligtvis meddelat sig med polisen här, som ordnade om att bedragaren blev anhållen i Köpenhamn. Det gick som efter noter. Svante tog den lilla extra resan riktigt con amore. Han visste vad hans vänner Nina och Sixten lidit bara av att se och höra den skenhelige Anstrand, till då att veta sin mors förtroende till den grad sviket av honom.

ESTER (med förödmjukelse).

Och jag som nästan trodde honom. Jag

kom i en sådan rörd stämning, när han talade.

(Anker, Svante och Sixten kommer från fonden).

ANKER (går emot Nina).

Er bror har i en stunds uppriktigt samtal givit mig del av, hur vi skildes. Jag visste inte slutet.

NINA (lågt).

Nej, det var ju omöjligt för er att veta.

(De går tillsammans åt vänster i förgrunden och komma ur hörhåll för de övriga.)

ANKER.

Förefaller det er ogrannlaga, att jag nu följde min innerliga önskan — och Sixtens uppmaning — att gå in och hälsa på er?

NINA (lugnt, känsligt).

Tvärtom. Jag trodde aldrig vi skulle se varandra mer. Livet tycks ändå bjuda på ljusglimtar.

ANKER.

Det har varit två långa år sedan sist.

NINA.

Livet förefaller mig nu som en rad pärlor på ett band. Ödet slet av bandet. Hur länge jag än lever, skall jag alltid ha denkänslan, atl min egen mor var ödels verktyg, att slita sönder min tillvaro.

ANKER.

Kan ni ha den känslan utan att känna agg till er mor?

NINA.

Agg? Inte ett spår. Hon handlade i bästa välmening. Men om hon drivits av begär att härska, då skulle jag nu hata henne.

ANKER.

I sådana här stunder skulle man bra gärna vilja veta, hur man skulle ha handlat, om en avgörande händelse icke kommit i vägen. Om vi hade fått tala slut med varandra den minnesvärda natten, då jag stod vid skiljovägen, hade vi kanske nu båda varit starkare, bättre, lyckligare människor. Men det är icke säkert.

NINA.

Det har jag heller inte sagt.

ANKER.

Om ni kommit åter som ni lovade, och jag fått meddela er allt det som tyngde min själ till jorden, är det ej otroligt att ni, i stället för att kunna befria mig, själv blivit belastad med den ansvarstunga pliktbörda,som förlamade mig. Det är nästan troligt, att ni slutat med att se som jag, känna som jag, och vi stode nu — precis där vi nu står.

NINA (lågt).

Ni anser att ni handlat rätt? Att ni ej kunnat handla annorlunda än ni gjort? Då är jag nöjd. Då är mitt liv ej sönderslitet, det är blott så underligt predestinerat. — Jag är ändå inte säker, att man har större skyldigheter mot en person än mot en annan, blott för att den första kom före i tiden.

ANKER.

Däri ligger den förfärliga ovissheten. För den av samvetsskrupler förföljda blir det ändå alltid svårare att riva upp och bygga nytt än att låta allting vara som det är. Handlingen syns honom alltid mera skuldbelastad än underlåtandet.

NINA (ler svagt).

På så sätt kommer man så småningom till den gyllne regeln »Den som sover han syndar inte».

ANKER (i utbrott, skakar av sig allt resonemang).

Jag håller gränslöst mycket av dig.

NINA.

Jag känner det — alltjämt.ANKER,

Jag känner att det är nog med en vän som du för att livet åter skall bli rikt och härligt. (Med vemod). Vad jag är ensam utan dig.

NINA.

Du har också lidit?

ANKER.

Jag har legat vaken om nätterna och ryst för tillvarons förfärliga grymhet. Min andes läsa blev ibland så stor att jag ville döda mig. Men pliktkänslan mot livet just sådant det är, höll mig tillbaka.

NINA (ser honom i ögonen).

Du har blivit mer öppen än förr?

ANKER.

Jag visar inte min själ för någon annan än dig. Med andra tycker jag inte, aLt det lönar mödan att tala. Inte ens om känslorna nästan spränger mitt bröst. Men med dig måste jag tala. Jag måste fortsätta där jag blev avbruten sist. Vad gör en paus på två år? Det är en sekund av fördjupning, det är allt. Känslorna och tankarna har vuxit i intensitet. Hädanefter vill jag inte tiga med det som går till och från mitt väsens innersta. Varför skulle jag tiga med det som griperandens hela förnimmelsemöjlighet, när jag har dig att tala med. Dig.

NINA (upprörd).

Sådant tvingar mig att gråta. Jag kan inte tala nu.

ANKEB.

Men du kan höra. Du måste höra. Tystnad och ensamhet hädanefter är mig omöjligt. (Tar hennes hand.) Du är för mig livet. Att få tala med dig är att leva. (Trycker hennes hand mot sitt hjärta.) Jag bär dig här inne som en mor sitt barn. Min själ är din själs vän på ett sätt som inte kan uppmätas eller förklaras.

NINA.

Men — din plikt?

ANKER.

Den vill jag tala med dig om. Men det går inte nu, i sällskap, då man var minut riskerar att bli avbruten. Jag vill träffa dig ensam för att tala med dig om, hur mina synpunkter förändrats. Du måste förstå att det inte är kärleken som omtöcknar milt omdöme, utan att jag mognat. Jag älskade dig lika mycket förr, men jag förstod inte då, att min plikt mot dig var större än alla andra plikter. Jag tycker att jag ser lagenför människors förhållanden till varandra mycket klarare nu. — Jag vågade inte komma fram med detta genast. Jag ville först se, hurdan jag skulle återfinna dig.

NINA (mycket lågt).

Jag är samma Nina och du är mitt allt.

ANKER.

Samma Nina? Är det sanningen, så är ju inte sanningen alltid grym mot oss stackars människor.

SIXTEN (närmar sig dem).

Nu går Svante in till mamma och vi alla väntar här för att få höra resultatet.

SVANTE (litet orolig, till Erika).

Vill fröken Martinson vara god och fråga, om fru Crantz tar emot mig?

MAGNHILD.

Och mig också?

(Erika är på väg ut till höger, då kommer därifrån fru Crantz, fru Montin och fru Anstrand.)

NIONDE SCENEN.

Alla utom direktör menander och herr

ANSTRAND.

FRU CRANTZ (med spår av sinnesrörelse och lidande).

Det gläder mig alt finna så många av vårthems närmaste vänner samlade här just nu. (Trycker Ankers kand.) Välkommen åter. (Hälsar på Magnhild och Svante.) Sa väl att vi har er lyckligt här igen. Därom skall vi tala

mera sedan. Detta ögonblick vill jag ägna åt en nödvändig och allvarlig uppgörelse med det förflutna.

FRU ANSTRAND (i pockande ton).

Jag skall be att man gör upp med mig först.

FRU MONTIN.

»Den vita duvan» är nog skyldig fru An-sIrand mycken hänsyn.

FRU ANSTRAND.

Jag kan inte tänka mig, att ni vill lämna mig i sticket efter vad som hänt. Det vore småaktigt för att inte säga samvetslöst. Hur vet ni, att det är Anstrand själv som gjort stölden? Är del inte mycket troligare, att det är en främmande, ond ande, som tagit makten över honom lör tillfället i fråga?

ERIKA (utbrister tagen).

Det ligger något i det där.

FRU MONTIN.

Jag känner mig också slagen av dennamöjlighet. Hur ofta hör man inte om medier, som behärskas av andar och blir som besatta.

FRU ANSTRAND (torkar sina ögon).

Aldrig skulle min älskade, hederlige make av egen drift kunnat ta så mycket som ett öre. När han nu här i dåligt andesällskap blivit besmittad av det onda, är det ansvarslöst av samfundet, i vars tjänst olyckan drabbat honom, att ta sin skyddande hand från honom och hans familj.

FRU MONTIN.

Vi måste kanske, om vi vill vara verkligt samvetsgranna, behandla saken som olyckshändelse under arbetsulövning?

ERIKA (lägger sin liand på fru Anstrands axel).

Var förvissad, stackars syster, att »Den vila duvan» omskyggar trofast med sina vingar dem som tagit sin tillflykt till henne. Vi överger er ej.

FRU MONTIN.

Nej, nej det kan vi inte göra.

FRU CRANTZ (Ull fru Montin).

Var god och stryk mig ur »Den vila duvans» medlemsbok.(Fru Montin ryggar tillbaka,, Erika slår ihop sina händer av bestörtning. Nina faller sin mor om halsen, Sixten kysser ömt hennes hånd).

FRU MONTIN.

Skall våra vägar skiljas, Elisabet?

ERIKA.

Skall vår mångåriga vänskap upphöra?

FRU CRANTZ (känsligt men bestämt).

Det gör mig ont, men här gäller det att ta parti för eller emot ljuset och sanningen. Jag har inte förr än i dag fullt förstått hela betydelsen av det överallt florerande dunkelarbetet. Folk finner det så intressant att forska efter ett liv bortom döden. För många finns ingenting mer fängslande. Deras fantasi behöver något romantiskt och den hemlighetsfulla andevärlden blir deras käraste roman. Jag talar av erfarenhet. Men vad drar detta fantiserande med sig? Man tror litet, blundar för mycket och försäkrar allt. Var tar ärligheten småningom vägen, när intet får

förnekas, intet bestridas, som kommer från uppenbarelsehåll? Jag fattar nu inte, hur jag så länge kunnat vara blind för konsekvenserna av en andlig sysselsättning, där förståndets kontroll är bannlyst. Mina barn har fått lida för min dårskap. De har blivit offer för obevisade hugskott, okunniga människors fördomar och brottslingars beräknade slughet.FRU ANSTRAND (knycker på nacken).

Nu tror jag, att jag går.

FRU CRANTZ.

Från och med i dag vill jag sluta mig till dem, som bekämpar mörkret och oärligheten. Jag har fått nog av det farliga halvdunklet. Hädanefter vill jag leva i ljuset. Därmed menar jag att ta parti för allt stoit, skönt och sant." Här behövs en duktig dosis ärlighet nu mer än någonsin, framför allt i behandlingen av det unga släktet. Det äi inte godtycklig vidskepelse utan klar, målmedveten insikt, som skall leda folkkaraktären ut ur den andliga humbugens sedvänjor.

FRU MONTIN.

Farväl Elisabet. Det felas mig ord. Mitt hjärta är fullt av sorg över dig. Skall andens stridsmän svika sitt ideal för första lilla motgång? Det trodde jag inte om dig. Erika och jag skall nu än trognare hålla samman. Vi får ett tungt arbete nu att hålla samfundets fana högt mot himlen, men vi skall inte tröttna. Vi skall tjäna »Den vita duvan» intill döden och efter döden.

ERIKA.

Amen.

FRU ANSTRAND.

Det är ädelt talat. Dessa kvinnor är inga materialister.

DEN VITA DUVANS SAMFUND.

FRU CRANTZ.

»Den vita duvan», medeltidslegendernas symbol, har låtit smutsa sina vingar. När den ^ åter blir sanningens sinnebild, då vill jag åter strida i dess tecken. Om ej, så må symbolerna fara. Det gäller inte dem, utan att vinna människor för ljusets ’ strid. Jag har aldrig talat så här förr, därför att jag har aldrig förr känt vad jag nu känner. Jag hai inte förr än nu älskat sanningen.

ESTER (böjer huvudet).

Men om sanningen icke ger — tröst? Kan man kampa för ljuset även om människorna ar lyckligare i mörkret?

DE ANDRA UNGA.

Ja.

FRU CRANTZ.

Man kämpar för det man älskar.

•

.